Пётём тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1938 ФЕВРАЛЬ 2 ИЮНКУН 26 (4839)-мĕш №

ЧĂВАШ КОММУНĔ

20-мĕш çул тухат ● ПСН(б)П Чăваш Обкомĕпе Тĕпĕçтăвкомĕн хаçачĕ ● Пĕр №-рĕ 10 пус

РЕДАКЦИПЕ КАНТУР АДРЕСĔ:
Город Чебоксары,
ул. Володарского, 5, Дом Печати

ТЕЛЕФОНСЕМ: Редакторăн 0—67
Ред. заместителĕн 0—88
Редакци секретарĕн 4—40
Демурнăйăн 6—23

Вăйлă тырпулшăн ăмăртăва тухăр!

Çак кунсенче „Правда"-ра Краснодар крайĕнчи Шчербински районĕнчи колхозниксем пĕтĕм колхозниксемпе колхозницăсене, совхозсенчи рабочисене, трактористсене, агрономсене, МТС-семпе сĕрĕç организацисен работникĕсене сталинла тухăçлă—7 — 8 мăйăрăн пăт тĕштырă çуса илессишĕн, пур култтăрăсене те вăйлă тухăçлă туса илессишĕн, социалисăмла сĕрĕçĕне сĕнĕ ситĕнӳсем тăвассишĕн социалисăмла ăмăртăва тухма чĕнсе калаппине пичетлесе кăларнă. (Ана „Чăваш Коммунăн" пайăнчи номĕрĕнче пичетлесе кăларатпăр).

Шчербински районĕнчи колхозниксем чĕнсе калани колхозсенчи мĕн пур хресченсĕн шухăшĕсемпе кăмăлĕсене палăртат, вăл пĕтĕм колхозăн вăя политикăпа производствă тĕлĕнче уйăлса хăварпине кăтартать. 1937 çулта пирĕн хресченсем колхозсен пахалăхне, йăхусçалăх-продукцисене колективницăленĕ вăхăтра пулса пуçне мĕн пур тарăн ушăнусен пахалăхне уйăрмах вăйăн туйса илчĕç.

Чухăнлăх, çуклăх тахçанах кайа тăрса йăлăнă. Хресчен текех ĕнтĕ хăйĕн ырăнăн кунĕпĕн хăрамасть. Ситĕлĕклĕ пурăнăç колхоз çулĕ тĕрĕсшĕне кайнă ĕнентерсе тăрать. Ăçа мĕншĕн хăйĕн вăхăтра пирĕн йăлсенчĕ пысăк хăваслăх, ирĕклĕ, йăнăнуллă, социалисăмлă ĕçĕн хаваслăхĕ туйăнса тăрать.

Колхозсенчи малта пыракан ĕнсем малалла сиччен шухăшлаççĕ. Вĕсем хăйсен ĕçĕн результатĕ чи лайăх пулшинех лăплаймаççĕ. Колхозăн йăлти малта пыракăнсем хăйсен кӳршипĕн те тăрăшаççĕ, шутнисене те хăйсем хыçĕпе илсе кайма, вĕсене пĕтĕм талкушне çĕкленӳ тумашăн пулăшма тăрăшаççĕ. Санă вăл—социалисăмăн пит пысăк палăлăхĕ, вăл—пирĕн йăлти çĕнĕ ĕç. „Айтăр, йăлтаишсем, — терĕ Шчербински районĕнчи колхозниксем чĕнсе калаппине,—пуçланнă çуталăкра хамăрăн ситĕнӳсене ӳсĕтерме тата лайăхрах, тата хастăррăнрах ĕçлер. Епĕр сире, 1938 çул социалисăмлă пахалăхлăх чечекленсе малалла ӳсемелли çуталăк пултăр-тесе, ăмăртăва хутшăнма чĕнетĕпĕр".

Колхозсенчи малта пыракан ĕнсем, хăйсем умне санăн нек пысăк задачăсем хăртса, ĕçре тĕрĕслевпе мелепе—социалисăмла ăмăртăва усă курма тăрăшни ăнсăртран пулнă ĕнтăлă мар.

Сталин йăтнăн сиччĕ çул çурă кайăлă, „ăн XVI-мĕш ĕнсĕнче калаçă чухне, ăна калать:

„Ăмăртури чи паха та пирки — вăл ĕнсем ĕç çине мĕлле пăхассине тĕрĕслех уçăлтăрни пулать, мĕнпĕр тесен ăмăрту ĕçлене, çăлĕк шутлаç тăрăх палăсăлăха вăйăр никĕс пулайскере—**хисеплĕх** ĕçĕ, **мухтавлăх** ĕçĕ, **паттăрлăхпа геройлăх** ĕçĕ туса çуратăр".

Малала Сталин йăтнăн çапла калаçă: „Ăмăртури унтан сахал мар паха та пирки вăл ĕнтĕ, пирĕн колхозсенче совхозсене пырса кĕрсе, йăлта та сарăлма пуслани пулать".

Унчухпе, сиччĕ çул çурă кайăла, социалисăмла ăмăрту совхозсене колхозсене тин çеç пырса кĕме пуçлана пулнă. Халь ĕнтĕ пирĕн пит пысăк çĕршывра хăйсен ударникĕсемпе стахановецĕсем сукки пĕр колхозна совхоз та çук.

Социалисăмла ăмăрту сахăр кăшманĕ акса тăвакăн районсенче пăтăнсотницăсен, сĕрмамăк акса тăвас ĕçре трицатниксен, йĕтĕн акса тăвакăн районсенче тонниксем т. ыт. те калама çук ырă йăхăмпе çуратрĕç.

Ăмăрту вут-çулăмĕнче йăлхусçалăх ăслăлăхĕн кивелсе кайнă вĕрентĕвĕсене уйăртерĕç рекордсем çуралчĕç. Социалисăмла ăмăрту халăхра пытанса тăнă талантсене тупма пулăпăç пиçĕ, халь те пулăпăç пырат. Вăл техникăран, сĕртен вĕсем мĕн пама пултарнине илме май парат. Социалисăмла ăмăрту—строительăн çак коммунисла мелепе—колхозăлă пурнăçа сирĕлĕнĕ кĕрсе вырнаçрĕ.

Социалисăмла йăлхусçалăхĕнче иртнĕ султалăкра тупă пит чапăл ситтĕçсем колхозсене малала кайма, тата вăйăрах тухăçлă тырпул туса илме. Сталин йăтнăн çуллĕнех 7—8 мăйăрăн пăт тĕштырă туса илме партăл задачăна татăкăн пурнăçа кĕртме хавхалантарассĕç. Анă хăçан ĕнтĕ колхозсемпе совхозсен хăнăлă пултарулăхĕсем пĕтĕмпĕчех палăрасçĕ! „Халăхăн вăхăтра,—тенĕ Молотов йăтнăн ССР Союз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Сессийĕнче,—пысăк тухăçлă тырпул туса илме пуçланă май,—мĕнпĕр тесен колхозстроĕ хăйĕн пирвайăн симмĕсене парат ĕнтĕ,—колхозсемпе совхозсем тура сине тăчĕç, вĕсем ĕнтĕ пĕтĕм йăлхусçалăх продукцине, вăл тырăх выльăх-чĕрлĕх продукцине те, ӳстерес сĕрте хăйсене чăн-чăлах кăтартса парĕç".

Партине правительствă колхозсене — колхозниксен ĕçне çăмăллатакăн, çутçанталăкăн вăйăсене ĕçхалăхăн интересĕсемпĕн Вăхăтăртарма май паракан чи лайăх машинăсем панĕç. Партине правительствă колхозсене ĕçлăхăна техникăна пур майсемпе те кĕртсе пырса, производствăна финанс тĕлĕпĕнче пит пысăк пулăшу парса пырассĕ. Партине правительствă çапăн пек тăрăшшине пура колхозлă йăл вăйлă тухăçлă тырпул туса йăме тытăшшине ответлет.

1938 çулхи çуркунне колхоз строительствин пăтăрăва историйĕнче çĕнĕ страницă туса парĕ. Калама çук пысăк та ответлă задачăсем умра тăрассĕç. 90 мĕллĕйăн гектар ытла акса хăвармала пулать, тата, ирпĕ çулхинчен те ытларах тырпул туса илме, пит лайăх ĕçлесе акса хăвармала. Çапăн пек паступлениле вăйлă тухăçлă тырпулăн кĕрешĕпе пĕтĕм колхозниксемпе колхозницăсем, пурнăç мĕлĕнчă массине çĕклентерсе, социалисăмла ăмăртăва анлăн сарса тухмала. Çакăн пек задачăсене ĕç пăтăрсен речĕсене пур майсемпе ӳсĕтерсе пырсан сеç пурнăçа кӳрме пулать. Халь пĕтĕм вăйăсене çурăкине хатĕленес ĕçе хумала!

Партин организацисен колхозниксемпе колхозницăсен йухăмĕн пуçне тăмала. Халĕ ĕнтĕ колхозсене хăйсен çулăна пултарулăхсене йăр-çуттăн палăртма пирĕн те чăрмантарма пултарайманскерĕ. Троицкисла-бухарăпа шпионсемпе тăтăр-çăвансене, пирĕн хресченсене сĕр-улупуçĕсене кулаксен пуçмăр майăкăчне кĕртсе ӳкерме хăтланăçăскерсене, сĕмĕр-мелех çаннă. Троицкисла-бухарăпа шпионсен тĕп йăвисене аркатса тĕп тунă, вĕсенчен тăватăш ĕç малала та пырат, совет разведки пĕтĕм совет халăхĕ йышăннине тăшмансене пĕрне хăвармăпчен тăнăлтарса тĕп тăвĕ.

Районсене облăçсене, крайсемпе республикăсене йăлхусçалăхпа йĕртсе пырас ĕçе сĕнĕ, талантлă, Ленпи—Сталин партинĕ пăхса ӳстернĕ, коммунисăмăн аслă ĕçĕпĕн йăлшăнăн йун тумламĕ йăлмăпчен тăма хатĕр работникĕсем хутшăпăса пыраççĕ. Çак сыпсен вăйлă тырпулăн кĕрешĕпе ĕçре колхозниксен йухăмĕн пуçне тăрса, вĕсене хăйсен хыççăн илсе кайма пултараççĕ.Тата йăлта партире тăмăн колхоз активĕ ӳссе ситĕнĕç, вĕсем хăйсене ССР Союзĕн Аслă Советне суйланă вăхăтра-ран ытла кăтартрĕç. Çак актив ССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕпе ВКП(б)П Тĕп Комитечĕ „Сурăкине хатĕрленес ĕçĕ мĕнле пынăн çиччен" йышăннине, ăна партине правительствă хушнă ответлă ĕç вырăнне хурса, пурте пĕр кăмăлпа йышăнчĕç.

Çакна пĕтĕмпех ăнланса илмен, колхозниксене, колхозницăсен çĕкленӳне усă курман парторгнизаци, комсомол организацин тата сĕрĕç организацин пит вăякскер пулать. Палăн каннăн коммунисăн, комсомолецăн, партире тăмăн активсăн хăйĕн примерăпа, кăтартулă, стахановла ĕçленипех чăрăнса тăмала мар, — унăн вăйăл, сталинла тырпул туса илессишĕн социалисăмла ăмăрту организаторĕ пулмалла.

Шчербински районĕнчи колхозниксем хăйсем чĕнсе калаппине сапла сыраççĕ: „1938 çул социалисăмла сĕрĕçĕне сĕнĕрен тапăла сĕнтĕрӳсем тумăпăн çулталăк пулса тăнă. Çавна тăвасси-пĕлĕç тăнă. Тырпул мĕн чухлĕ вăйлă-рах пулат, колхозлă йăл çавăн чух пуçăнрах пулăпăç, пирĕн асла тăвăн çĕршывăн вăйăвăвăе çавăн чухлĕ ытлараххи ĕçет".

Шчербински районĕнчи колхозниксем çак чĕнсе калаппине колхозницăсен массисем анлăн пĕлсе тăнă кирлĕ. Çавна тăвасси-пĕн партире комсомол организацисен, пирĕн пичетĕн тăрăшмала. Палăта халь социалисăмла ăмăртăвăн пĕтĕм вăй-хăватне акана хатĕрленме, тракторене йăлсама, вăрăлăхсене тасатса хатĕрленесене тума йăмала.

Пултăшăсем—колхозниксемпе колхозницăсем, совхозсенчи работниксемпе ĕçсем, трактористсемпе комбайнерсем, агрономсем, зоотехниксем, МТС-семпе сĕрĕç организăсен работникĕсем! Сӳркуннене пирĕнпе те хатĕр пулса кĕтсе илор! Социалисăмла ăмăртăн ĕçлеме чĕнипе йышăнăр, хăвăрăн обязательствăсем çинчен пĕлтерĕр, пăхăнăмăсем çинчен çитĕнтесе пырăр. Çĕнĕ ситĕнтесемпе сĕртерӳсемшĕн вĕрешĕр!

Колхозсенче совхозсен ӳсĕнтерĕнче социалисăмла ăмăрту йăлапне çĕлерех çĕклер!

("Правда").

Пучахлă тырăсем акаççĕ

ТАШКЕНТ, 31-I (ТАСС). Бек-Будински районĕнчи малта пыракан колхозсем типсе ситне вырăнсенче пучăхлă тырăсем акма пуçланă. „Коммунизм", „Гайрат", Ворошилов йăнĕпе тăракан т. ыт. колхозсем 250 гектар акиă.

Бек-Будински, Второйă Кузнецкăйăн тата Кассански машинă-тракторстанцисем стахановла трактор бригадисем луса, вĕсене колхозсем хирĕсене, ĕçлеме кăларса йăнă.

СТАЛИНАБАД, 31-I (ТАСС) Таджикистанра сурхи ака пуçланнă. Кагановичабадскри машинă трактор станцинчи трактористсем хирсене туха кайнă, вĕсем хăйсен автотрактор паркне никĕсран малтан йусаса пĕтернĕ. Халь акара 16 трактора ĕçлеççĕ.

Пахта-Абадски машинă-трактор станцийĕ те сурхи акана тухат.

ЙĂНВАРĔН 24-МĔШĔНЧЕ ССР СОЙУЗ АÇЛА СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН ПĔРРЕМĔШ ЛАРУВĔ ПУЛСА ИРТНĔ.

ӲКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: (сылтăмран сулахай ала) ССР Союз Аслă Совет Президиумĕн председателĕ—М. И. Калинин, ССР Союз Аслă Совет Президиумĕн членĕ — И. В. Сталин, ССР Союз Аслă Совет Президиумĕн председателĕ заместителĕ—Ф. Е. Махарадзе, ССР Союз Аслă Совет Президиумĕн членĕ — К. И. Николайĕва, ССР Союз Аслă Совет Президиумĕн председателĕ заместителĕ — Умурзаков Нурбапа, ССР Союз Аслă Совет Президиумĕн членĕ — Р. К. Ибрагимов, ССР Союз Аслă Совет Президиумĕн членĕ — Дину хаметов Галей, ССР Союз Аслă Совет Президиумĕн председателĕ заместителĕ — Ахунбабайев Иуллаш.

Ф. Кислов фото-ӳкерчĕкĕ (Союзфото).

Ача амăшĕсемпе ачасене сыхласси çинчен декрет кăларнăранпа çирĕм çул тултарчĕ

Йăнварĕн 31-мĕшĕнче ача амăшĕсемпе ачасене сыхласси çинчен декрет кăларнăранпа çирĕм çул тултарчĕ. Октябрьти Социалисăмла Аслă Революци ĕçсинчи хĕрăмсемсене арăмпа пĕрлан правалă туса, ача амăшĕсемпе ачасен сывлăхне государствă сыхласа тăма пирĕлтĕ условисене пурне те туса кунĕ.

Патша Российĕнче ача пăча консультацийĕсем—вĕсем „Сĕт тумламĕ" йăтнă пулнă,—пĕрерĕн анчах шутланнă. ССР Союзĕнче 1936 çулта хуласенче 2.722 консультаци, йăлти вырăнсенче—1.444 консультаци пулнă. Çав çулхинех сĕт кухнисем хуласенче 1.217, йăлти вырăнсенче—293 пулнă. Колхозсенчи ача çуратмăли çуртсене 15.893 койка пулнă.

Правительствă аборт тума чарасси, ача çуратакăнсене тата нумай ачăлă амăшĕсене пулăшасси çинчен (1936 çулхи июньĕн 27-мĕшĕнче) постановлени йышăннă хыççăн, çĕршывра ача амăшĕсемпе ачасене сыхлакан учреждениесенче çĕнĕрен тăвас ĕç пысăкккăн саралса кайрĕ. ССР-Союзăн Сывлăха сыхлан Халăх Комиссариачĕ пĕлтернĕ тăрăх, 1937 çулхи декабрĕн 1-мĕшне ача йăлсисем çĕнерен 67.338 кровать вырнаçмалăх туса ĕçе кĕртнĕ, ача çуратмали çуртсем çĕнĕрен 4.907 койкă вырнаçмалăх ĕçе кĕнĕ тата сĕт кухнисем 134 туна.

Нумай ачалă амăшсене государствă пособине мелĕпрд тенкĕ ытла тӳлене.

Ача амăшĕсемпе ачасене сыхлама укçа-тенкĕ пани çулран çулах ӳссе пырат. 1935 çулта çак ĕçе вăлăхи 410 мĕлĕун тенкĕ, 1936 çулта—789 мĕлĕун тенкĕ пана пулнă, 1937 çулта—1.255 мĕлĕун тенкĕ пана.

Ача амăшĕсемпе ачасемшĕн çакăн пек тăрăшни социалисăм çĕршывĕнче, капиталисăмла чураллăха пĕтернĕ çĕршывра анчах пулма пултарат.

(ТАСС).

Рабочисемпе Хресченсен Хĕрлĕ Çарĕ тата Тинĕс-Çар Флочĕ 20 çул тултарнине чаплăн уйăвласа иртерер

Пĕтĕм Сойузри Профсойузсен Тĕп Совечĕн секретариачĕ профсойузсен Рабочисемпе Хресченсен Хĕрлĕ Çарĕ тата Тинĕс-Çар Флочĕ 20 çул тултарнине уйăлма хатĕрленесси çинчен решени йышăнна.

Профсойуз организацисен пурин те предприйатисемпе учрежденисенче, февралĕн 16 мĕшĕпе 25-мĕшĕ хушшинче, рабочисемпе служăщисен пухăвĕсене митрмеле. Пухусенче Рабочисемпе Хресченсен Хĕрлĕ Çарĕ тата Тинĕс-Çар Флочĕ 20 çул тултарни çинчен докладсем тумала. Клубсемпе хĕрлĕ кĕтессенче, общежăтисенче рабочисемпе служăщисем тата вĕсен çемйисенчи çынсем вăлăхи докладсем, докладсем, келăсусем тумала, илемлĕ литературă вуласа памала. Лекцисемпе докладсем Хĕрлĕ Çар çинчен, унăн организаторĕсем—Ленин, Сталин, Ворошилов çинчен, Хĕрлĕ Çарăн мухтавлă боецĕсемпе командирĕсем çинчен, граждан вĕрçи геройĕсем çинчен пулмала. Музейсене, Хĕрлĕ Çар çурчĕсене, выставкăсене, граждан вăрçи вăхăтĕнче çапăçусем пулнă историлĕ вырăнсене т. ыт. çĕре те екскурсисем тумала.

Клубсемпе кӳтурă дворецĕсенче рабочисемпе служăщисем, çамрăксем, допризывниксем Хĕрлĕ Çарăн тата Тинĕс-Çар Флочĕн боецĕсемпе, командирĕсемпе тата граждан вăрçинче пулнисемпе вечĕрсем иртрмеле.

Профсойузсен задачисенчен пĕри—профсойуз членĕсемпе вĕсен çемйисем хушшинче оборона ĕçне лайăх вĕренессишĕн ăмăрту сарса йăрасси пулат. Оборона ĕçне хатĕрленмели нормăсене парас ĕçе сарса ямала.

Профсойуз организацисене допризывниксем хушшинче политикăлă воспитани ĕçне, оборона ĕçне куллен кун туса пырасси çине уйăрмах тимлĕн пăхма хушнă. Профсойузсен допризывниксене Рабочисемпе Хресченсен Хĕрлĕ Çарĕн тата Тинĕс-Çар Флочĕн тинĕслĕ боецĕсем пулма вĕрентесе ӳстерессишĕн йăланах тăрăшса ĕçлемелле.

(ТАСС).

Киргизири колхозсенчи оборона ĕçĕ

ФРУНЗЕ, 31-I (ТАСС). Киргизски ĕçсыннисем Хĕрлĕ Çарăн Тинĕс-Çар Флочĕ 20 çул тултарнине уйăлама хатĕрленеççĕ. Сталинскри районĕнчи колхозсенче йăнăвар уйăхĕнче Осоавиахимăн пуçламăш организацийĕсенче 30 туна, Калининскри районĕнче—20 организаци туна.

Джалăл-Абад районĕнче, мухавла уйăв йăнĕпе, Осоавиахим активисĕсен похочĕ пуçланнă. Поход тăвакăнсем 200 километр кайаççĕ. Вĕсем кӳшĕрти районсенче те пулаççĕ. Похода тухнисем халăх хушшинче оборона ĕçĕ çинчен пропагандă тавăççĕ. Çав районрах Осоавиахимăн пуçламăш организацисен председателĕсене хатĕрлеме курс уçнă.

Каракалçук районĕнчи (чикĕ сывăхĕнче) киргизсен колхозĕнче, колхозницăсем пуçарнине, ворошиловла йăлануттăсен отрăвĕсене организацилеççĕ.

(ТАСС).

ПАРИЖРИ ДЕМОНСТРАЦИ

ПАРИЖ, 31-I. (ТАСС). Ĕнер Париж сывăхĕнчи Виль-Жювиере муниципалă лабораторийĕнче сиккерсе салатса тăкнă пирки комперти организацинĕсем демонстрацине пуçса иртнĕ. Демонстрацире халăх нумай пулнă. Демонстраци урăмсыхлакан учреждениесенче çĕнĕрен тăвас ĕç пысăкккăн саралса кайрĕ. ССР-Союзăн Сывлăха сыхлан Халăх Комиссариачĕ пĕлтернĕ тăрăх, 1937 çулхи декабрĕн 1-мĕшне ача йăлсисем çĕнерен 67.338 кровать вырнаçмалăх туса ĕçе кĕртнĕ, ача çуратмали çуртсем çĕнĕрен 4.907 койкă вырнаçмалăх ĕçе кĕнĕ тата сĕт кухнисем 134 туна.

Нумай ачалă амăшсене государствă пособине мелĕпрд тенкĕ ытла тӳлене.

Ача амăшĕсемпе ачасене сыхлама укçа-тенкĕ пани çулран çулах ӳссе пырат. 1935 çулта çак ĕçе вăлăхи 410 мĕлĕун тенкĕ, 1936 çулта—789 мĕлĕун тенкĕ пана пулнă, 1937 çулта—1.255 мĕлĕун тенкĕ пана.

Ача амăшĕсемпе ачасемшĕн çакăн пек тăрăшни социалисăм çĕршывĕнче, капиталисăмла чураллăха пĕтернĕ çĕршывра анчах пулма пултарат.

(ТАСС).

ССР Союз Аслă Совет депутачĕн И. И. Сидоров йуласăн отчочĕ

Йăнварĕн 31-мĕшĕнче „Свобода" фабрикан клубĕнче (Мускав) ССР Союз Аслă Совет Президиумĕн членĕ, Мускав хулинчи Октябрьски суйлав округĕн депутачĕ И. И. Сидоров йулăпăн суйлавçисене отчот туса панă.

Сидоров йуласăн ССР Союз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Сессийĕн ĕçĕсем çинчен калаçа панă. Вăл государствăн пит пысăк ыйтăвĕсене тата панă чухне депутатсем пурте пĕр кăмăллă пулни çинчен калаçă.

Хăйĕн докладĕнче калаçă сăмахсене Сидоров йуласăн Союзăра тата столицăра пурăнакан халăхăн пурнăçĕ лайăхланса, политикăла йăлăнурĕ ӳссе пынине кăтартакан цифрсемпе çирĕплетрĕ.

—1937 çулта Мускавра 135.848 ача çуралнă,—тенĕ Сидоров йуласăн—Ку вăл 1936 çулхинчен икĕ çут нумăйрах. Çынсем вилни чылай чакнă. 1913 çулта Мускаври кашни 1.000 çынран шутласан вилни 24,7 пулат. 1936 çулта—13,7 анчах пулнă.

Хĕрле столицăри ĕçыннисем пуйăн пурнăçĕ уйăрăн ӳссе пырат. Çавна перекет кассисем ĕçĕнчен те курма пулат. Мускавра перекет кассисене укçа хунисем 1.100 пин çын шутланăçĕ. Вăл ĕнте, ачасене шутламасăн, столицăри халăхăн çурри пулат. 1932 çулта перекет кассине укçа хунă кашни çынан вăтамран шутласан перекет кенеки çинче 92 тенкĕ пулнă, 1935 çулта—234 тенкĕ, 1938 çулхи йăнварăн уйăхĕнче ĕнтĕ 713 тенкĕ çитнĕ.

Халăх суйланă çынсем,—тенĕ Сидоров йуласăн,—ССР Союз Аслă Совечĕн Сессине пухăнсан пурте пĕр кăмăллă пулни çинчен калаçă.

Хăйĕн докладĕнче калаçă сăмахсене Сидоров йуласăн Союзăра тата столицăра пурăнакан халăхăн пурнăçĕ лайăхланса, политикăла йăлăнурĕ ӳссе пынине кăтартакан цифрсемпе çирĕплетрĕ.

—1937 çулта Мускавра 135.848 ача çуралнă,—тенĕ Сидоров йуласăн—Ку вăл 1936 çулхинчен икĕ çут нумăйрах. Çынсем вилни чылай чакнă. 1913 çулта Мускаври кашни 1.000 çынран шутласан вилни 24,7 пулат. 1936 çулта—13,7 анчах пулнă.

Пуху ССР Союз Аслă Совечĕн пĕрремĕш Сессийĕн ĕçĕсене хĕрӳлен ырласа, унăн решенийĕсене сламлана.

(ТАСС).

КИТАЙРИ ВĂРÇĂ

ВАТАМ КИТАЙРА

ХАНЬКОУ, 31-I (ТАСС). Таңцзин—Пукоу чукунçулĕн кăнтăр участкинче, Аньхуей провинцинче, Мингуан таврашĕнче (Фыңханран кăнтăрпа хĕвелтухăçнеле) пысăк çапăçусем пырассĕç. Йапони артиллерийĕ пĕр ĕне хушши ĕнтĕ Китай позицийĕсене çине кашни кунах пĕрсе тăрат. Йапони çарĕсем Сйаоцихе йăтăлă йуханшыв урлă каçма хăтланăçĕ, анчах китайецсем вĕсене малтанхи пекех кайала хăвалăпăр-хăвала йăрассĕç. Йăнварĕн 29-мĕшĕнче Китай çарĕсем контрнаступленипе туна пуçланă. Икĕ ĕненче пысăк сухатусем пур, Йăнварĕн 29-мĕшĕнче çĕрĕпех китайецсем йăпоневецсем артиллерирен хирехирĕç персе тăнă. Мингуан сывлăхĕнче Йапонин пĕр самоӳотне персе антарнă.

Йăнцзы йуханшывĕн сурçĕр çыранĕнчи Уцзйан йăтăлă хулана йăнварĕн 28-мĕшĕнче Китай çарĕсем йăпоневецсенчен кайала туртса илнĕ. Йапонецсем Цзянпу (Цукоуран кăнтăрпа хĕвеланăçнеле) хули патнеле чакнă. Китай çарĕсем Аньхуей провинцин вăтаçĕрĕнче, Йăнцзы йуханшывĕн сурçĕр çыранне илсе пырса антарнă Йапони çарĕсене хирĕç операцисене йăпăлăн сарса пыраççĕ. Йăпоневецсем Йуйси (Йăнцзы йуханшывĕн сурçĕр çыранĕ, Уху хули тĕлĕнче) патнеле чакнă.

Çамăр вăйлă суйнипе Уху йĕрисенче çапăçусем чарăннă. Вăтам фронтăн иттĕ участкисенче улăшнусем çук.

Барселонă çине бомбăсем пăрахнă

Йăнварĕн 30 мĕшĕнче пăлхавçисен авиацийĕ Барселонă çине бомбăсем пăрахнă. Пăлхавçисен вăмолочĕсем, зенитлă батарейăсем персе вĕсене хăваласа йăнă хыççăн, тепĕр икĕ сехетрен тата пырса хула варри çине бомбăсем тарахнă. Бомбăсем пăрахнипе вилнисем тата аманнисем нумай пулнă. Пăрахнă бомбăсем çынсем вилнĕ тата аманнă тĕлĕппе чи йăвăрри пулнă. (ТАСС).

Итали çар завочĕ сиксе кайнă

Йăнварĕн 29-мĕшĕнче Рим сывăхĕнчи (Итали) çар завочĕ сиксе кайнă. Завод сиксе кайсан çĕр мелĕпи ӳсăнкă çынсем вилнĕ пин çын ытла аманнă. Сиксе кайни çĕр мелĕпи ӳсăнкă тăван тăвăк кунĕ. (ТАСС).

Çулталăкра сталинла 7—8 мĕлйард пăт тырпул туса илессишĕн, мĕн пур куļтурăсен тухăçне ӳстерессишĕн

Пур колхозниксемпе колхозницăсене, совхозсенчи рабочисене, трактористсене, комбайнерсене, агрономсене, МТС станцисемпе сĕрĕç органĕсенчи работниксене

Хăвăл йăтăнăçсем!

ССР Сойузĕн Аслă Совет сыпăлăвне пĕлтерет, ăна 15-мĕш сентябрь кунĕнче илчĕç.

7-мĕш кăтăртăм ĕçтăвăл, 2-мĕш тĕлĕк 20-мĕш пуç уçăлăнсан—сывăн пулăç пулĕ, ăçта пăтăн колхозăн ĕçĕкĕнче хăвăл пăтăн.

Çавăн пек тĕлĕке те хăвăлăл тата хăвăлăлăн чăнăх-тăрăсланăкне пăрăн станцисем, пăхăнтăм ĕнерле те-хурăнах.

«Шĕмĕрлĕнски» районри сывăлăсенчен 99,4 процент сывăлăна пычĕç. Ĕнерхи конференцие ăçтăрăнăçсем тăвăлăçсен ăслăçĕн кăндăçĕсемпе, урăхла каласан, ăсĕ-пухăнăçĕсемпе, партипĕçĕн, Ленинăн Сталин ĕçĕпе, колхозсен пуăлăхĕ ӳстĕмĕпе тата колхозниксен пуянăн та куļтурăлă пурăнăçĕпе сăлăнăçăмăр.

Колхозăн пуăлăхĕнче пирĕн туăсенче ĕнерхи кăнăç хăйăрăнăнча ăнăлăн ĕнерхи пăхăç пирĕн. Пирĕн сулăç-куļтурăç ĕнĕлĕх-

1938 ÇУЛТА ПИРĔН РАЙОН МĔНЦĔН КĔРЕШЕТ

Колхозсенчи пахчасемпе тата стахановшенсен районĕнче çулĕсĕнче 1938 çулта ĕнĕр сакăсемпи кĕрешме йышăнăç:

пуччăлă тырăсене гектарпах районĕнче пăтăм пиллĕк 21-мĕш центнер пăтăмлĕ пĕтĕм районĕнче 3 мĕлйăн пăт тĕлĕнăç пухса илессишĕн;

ĕçкӳрĕ пуçне 10-шар килограмлă тырă, 3-мĕш тенĕкĕ ухçан илмелĕ ăнăçлăнмăн.

Вăй-хăл пирĕн пумай, сĕнтĕрлĕнчи кĕрешĕç кăмăл та пысăк, çавăнпа çав заданине пурнăçа кĕртетпĕрех тетпĕр ĕнĕр.

1937 çултăн районĕнче пурĕ 2 мĕлйăн та 280 ĕнĕр пăт тырă пухса кĕртĕмĕ. Чи лайăх ĕçлекен стахановецсем—бригадирсем пуян ĕнтăлăклă участкăсем çинчен гектарпах 50-шар—60—70-шар центнер тула туса илнĕç. Хăть-пĕр-сем 100-мĕш гектар пĕр пăтăрах лайăх çинчен рекордлă тухăç, илмĕ сăмах пачĕç. Пирĕн стахановецсем ăнăçлăхсене кашни эмне, бригадă, колхоз çине кусăрах тесе, ĕнĕр хамăрăн пĕтĕм вăйăн, пĕтĕм пĕлĕше хуçса ĕçлетпĕр.

ÇУРАКИНЕ ПУР ЙĔНЧЕН ТЕ ХАТĔР ПУЛСА ТУХАР

Пирĕн машинăсем ыçăлланĕç, пĕтĕм лайăх ĕçлекен кадресем те пумай ĕçлĕç. Лайăх тата хăватлă акса хăвăрма кирлĕ условиссем пурте пур.

Сурăн тулăна, урăлана, сĕлле тата хĕвеланăрăшне ĕнĕр тăвата кун хушшинче акса хăвăрма пулăтăр. Кунсерипа сĕрмамăкне пилĕк кун хушшинче акса пĕтерĕр. Майăн 10-мĕше 8 пин гектар çинче сĕртме сухи туса çитеретпĕр.

Пирĕн трактористсем уй-хир ĕçне тухăçлă ирттерме тăрăшаççĕ. Çуркунне пуçласа ĕçлĕç-ĕçлĕç тăвăлăçсене çитĕнтерме тăрăшаççĕ. Çĕнĕ машинăсене, çĕнĕ тракторсене çăмăллăскине тупăнăçлă ĕçлеттерме пулăçăç.

Кĕрхи тулăна пирĕн 2 районăн колхозĕсем тăвăлăçлăхне çитĕнтерме пăхăнтăм ĕçлеттерме пулăçăç.

ССР Сойузĕн Аслă Комиссарĕсен Совечĕне ПСК(б)П Тĕпкомĕ—Çуракине çăкăр тăрăнсене ĕç мĕнле пынăн çинчен ăнăшăнăçлă информацисем пирĕн, совет сĕрпĕлĕнчи пуян йăр районсенче те пекех, сталинла тырпулăнăçăн кĕрешмели кĕрĕнтĕ программине парат.

Пирĕн машина-тракторлă станцисем тракторсене лайăх йӳçлă сехет пек тытăçпа ĕçлĕкĕн тума пулăçĕç. Ăмăртса ĕçлекен МТС-сенчи специалиссем, трактористсем ик-пĕрин патне кайса кашни машинăна мĕнле йӳçланнине тĕрĕслесе тăвала тӳрĕç. Трактор ĕн ун хăçăн пăраканă машинă йӳçлă мар пирки—çăра пĕр минутăлха та ĕç тымăнса тăмала ан пултăр.

Сĕйăлăçсене, культивăторсене, лупăнникене тата трактортпа ĕçлемели ытти ĕçлăхсене сăпăр пурне те хатĕрлесе çитерĕç ĕнтĕ. Хăть плугсене йӳçлас ĕçе пĕрлетĕр.

Ситес куçенче вăрлăхсене пурне те пĕтĕмпех хатĕрлесе çитерес тесе трипĕренсене, сортировăçсемпе тырă сăпăрмали машинăсене стахановла тата маншăн сменăри ĕçлеттеретпĕр. Пирĕн агрономсем, наçалăх инспекторĕсем, чи аван ĕçлекен колхозниксем кашни колхозра, кашни вăрлăх амăшĕнче машина пăхăçалăхне лайăх пăхса тухса тĕрĕслесе тухăçĕç. Вăрлăх фончĕ тырпул тухăçĕн чăнăпех пăттăн фончĕ пулăмăр тесе сăпăр мĕн кирлине пурне те тăвапăр.

Çуракине пур йĕнчен те хатĕр пулса тухар

Кăçал агротехникăлă пĕтĕмлетӳсĕр, çĕнĕ тата ăшă-çăмăлăх çукки пĕлтерĕнĕ пекех, çĕнĕ тракторсене, çĕнĕ машинăсене ĕçлеттерме пулăçăç. Çĕнĕ машинăсене ĕçлеттерме пĕлекен механизаторсем çĕнĕ машинăсене ĕçлеттерме пулăçăç.

Епĕр, хăшпĕр вырăнсенче тивĕçсĕр манăç-пахалăх инспекторĕсене, кашни колхозрах çĕнĕрен уйăрса çирĕплетсе хăвартăпăр,

Пирĕн агрономсем, бригадăсенче тата колхозсенче малти вырăнта тăрăшакан стахановла агротехникăн чăн-чăн организаторĕсем пулса ĕçлеме обязательстăй илеççĕ.

Кашни колхозра, бригадăра, звенорада çĕ вĕрсе тăрăт.Сенĕçсем çеçленсен, вĕренсем пытне ситиймех мĕн-кирлине пурне те хатĕрлетĕр.

Епĕр халь ытĕ кадресем ĕнчен—пĕлсен начарскерсем мар, ăтвтăл ĕç участникĕсене техникăна сителлекăн алла-çăварса илемлĕн сăпсенăçăмăрпах—тă пултăрапăр. Çуракине тухиччен ĕнĕр кашни колхозăн трактор пулăчĕ çинче ĕçлекенсем, сĕйăлакăна ĕçлекенсем, химизаторсем, пăравщăтăрсем, колхозăн агротехникăна мĕн тăран пĕлинне тĕрĕлесе тухатпăр. Çапла тĕрĕлесĕн вăл пире ответлă ĕçсене чăн-чăн аваш сыпсене, хăй ĕçне лайăх пĕлес тăрăканскене, шанчăклă сыпсене тупса дартма май парăт.

Краснодар крайĕнчи Шчербински районăн йăлхуçалăх стахановцисем, район тата колхоз руководителĕсем, МТС работникĕсем тата специалиссем.

205 сын алă пусна).

СОЦИАЛИСĂМЛА ĂМĂРТУ ЙАЛАВНЕ СÛЛЕРЕХ СĔКЛЕР

Тăвата сĕр агитатор, пумайĕпĕ вĕсен-чен Аслă Совет сыпăлăвĕ вăхăтĕнче ĕçлесскерсем, пĕтĕм колхоз активĕ, пĕртăр тăрăканпи боļшевиксемпе партире тăман боļшевиксем пурте колхозниксен масси хушшине социалисăмла ăмăрту йалавне илсе, пырассĕç.

Кашни колхозра тата станцăра советлĕче, трактор бригадисенче колхоз бригадисенче ăмăрту мĕнле пынине кăтартакан тăмасем пулассĕç.

Кам кайа йăлса ямăш, кам малта пынăн çинчен кашни колхозник куреса тата ударниксенче стахановецсем ăшне вĕçĕм-сĕр ӳссе пымала пултăр тесе, районри хаçат тата колхозсенчи степа хаçачĕсем ăмăрту мĕнле пынине пурне те тăвапăр.

Епĕр, çăмăллăскине ăнăт пама тата сĕрмамăкĕ акмали вырăна çемçетме епĕр тивĕçлĕ ĕçлеме пĕлекĕ, кайăк-кĕшĕк тиелекĕ, кăмака кăдĕ тата фекали хăтĕрлетпĕр, кашни колхозăн тивĕçлĕ пухăç тăрăмалăсем тăвапăпăр. Пахчалăк пăнă минерăлла сăпăкемпе пурнине те çул ӳратпăпăр.

Ĕнерхи малтанхи çăлтăрлă ĕçлеттерме пуçланă. Çĕнĕ машинăсене ĕçлеттерме пĕлекенсем çăмăллăскине тăвăлăçсене тăвăлăçсем пуçласăç.

ССР Сойузĕн Аслă Комиссарĕсен Совечĕне ПСК(б)П Тĕпкомĕ—Çуракине çăкăр тăрăнсене ĕç мĕнле пынăн çинчен—пăхăнăçлă информацисем пирĕн, совет сĕрпĕлĕнчи пуян йăр районсенче те пекех, сталинла тырпулăнăçăн кĕрешмели кĕрĕнтĕ программине парат.

Пирĕн машина-тракторлă станцисем тракторсене лайăх йӳçлă сехет пек тытăçпа ĕçлĕкĕн тума пулăçĕç. Ăмăртса ĕçлекен МТС-сенчи специалиссем, трактористсем ик-пĕрин патне кайса кашни машинăна мĕнле йӳçланнине тĕрĕлесе тăвала тӳрĕç. Трактор ĕн ун хăçăн пăраканă машинă йӳçлă мар пирки—çăра пĕр минутăлха та ĕç тымăнса тăмала ан пултăр.

Сĕйăлăçсене, культивăторсене, лупăнникене тата трактортпа ĕçлемели ытти ĕçлăхсене сăпăр пурне те тăрăшпăпăр. Çуракине тухиччен ĕнĕр кашни колхозăн трактор пулăчĕ çинче ĕçлекенсем, сĕйăлакăна ĕçлекенсем, химизаторсем, пăравщăтăрсем, колхозăн агротехникăна мĕн тăран пĕлинне тĕрĕлесе тухатпăр. Çапла тĕрĕлесĕн вăл пире ответлă ĕçсене чăн-чăн аваш сыпсене, хăй ĕçне лайăх пĕлес тăрăканскене, шанчăклă сыпсене тупса дартма май парăт.

Ленинпа Сталинăн никам сĕртĕрĕмĕн йалавĕ тавра тачăрах пĕтĕрĕç.

Сулсерен 7—8 мĕлйард пăт тырă илмелĕ тенĕ лозунга йăнăçлăн пурнăçа кĕртни çинчен правительствăна, партине Сталин йышăнăва 1938 çулта вăйлă тырпул туса илнине панăçламала тăнăр.

Епĕр ССР Сойузĕн çĕрĕç Халăх Комиссарне, «Правда», «Социалистическое земледелие» тата «Крестьянская газета» хаçат редакцийĕсене пирĕн ăмăртура аргитерсем пулма ыйтатпăр.

Краснодар крайĕнчи Шчербински районăн йăлхуçалăх стахановцисем, район тата колхоз руководителĕсем, МТС работникĕсем тата специалиссем.

205 сын алă пусна).

Вутпуççирен тасатман вăрлăх пĕр пĕрчĕ те анăнмала мар

Вутпуççи — тĕштирăсене сиплекен кăмпалă чир. Вăл пурнăçăн ытларах ыраш, тулă, тунă, шăрă тата вир çинче пулать. Вутпуççи-хытти те, тусанланакашни те пур. Кĕрхи тата сурăн тулăна хытă вутпуççи, тусанланакашни тата хăмăл çинче тулакашни сиплет. Ыраш çинче хытă вутпуççине хăмăл вутпуççийĕ пулать, урла тата: сĕлĕ çинче—тусанланакашни. Вăхăтра кĕрешмесен, вутпуççи япăки тырпул тухăçĕ 40—50 процент таран пĕ ытларах та чакма пултарат.

Вутпуççийĕ сараканă чир тĕвиссем пурнăçĕн ытларах вăрлăх çинче пулаççĕ. Çавăнпа та, вутпуççине кĕрешсе тĕлĕнтерме вăрлăха тĕрлĕ ĕмеллесене чӳлеске вутпуçси тĕвиссене пĕтермелĕ тăрăшаççĕ.

Вăрлăхсене чӳкемели майсем тĕрлĕрен пур: тинĕ майпа, çурмала тинĕ майпа, пĕлĕтсе тата вĕрлетсе (термический способ).

Тинĕ майпа кĕрхи тата çурхи тулă, ыраш çинчи хытă вутпуççине хăмăл вутпуççинене тасатас тĕлĕнтерме чӳкеçĕç. Çав ĕçре пурăнчен ытларах АБ тата ПД тĕкен препаратсемпе (порошкосемпе) усă курассĕç.

АБ тĕкен препаратпа вăрлăха хăлăх, акма тухиччен 5—6 уйăх малтан чӳкеме ӳрат, ПД тĕкен препаратпа—1 уйăх малтан. Çапла вара, АБ препаратпа-ах февраль уйăхĕнче чӳкесен те вăрлăх чăкăлас хăрушлăх çук.

Вăрлăха тинĕ майпа АБ тата ПД тĕкен препаратсемпе йенле майпа чӳкемелĕ-ха? Тинĕ майпа чӳкемели вăрлăха малтан вутпуççилĕ пĕрчĕсенчен пĕтĕмпех тасатса кондицине кăтартăмăн пек туса ситсемпе кирлĕ. Вăрлăх ӳрлăхĕ 17 процент ытла пулмала мар. Вăрлăх ӳрлăхĕ 17 проц. ытла пулсан, чӳкенни усси пулмасĕ.

Вăрлăха тинĕ майпа чӳкени вăл — вăрлăха препарат тĕкен порошкосемпе хутăштарни пулать. Препаратсемпе хутăштарас ĕçе машинăсемпе тумала, „Урожай", „Экстра" тата „Беггард" машинăсемпе ĕçлемелĕ. Машинăсем сут пулсан, шăпкене çавăрмала туса лартса усă курма та пулать. Вăрлăх хупни çине препарат сапса кĕрĕçесене хутăштарас ĕçленичен усси сук, çавăнпа вăл йăлăнах кăçал пĕтĕмпех парахăçа кăларамала.

Вутпуççирен тасатмали препарат ПД тĕкенни пулсан, ăна 1 тонна вăрлăх çине 0,75 килограм йамала, АБ тĕкеннине—2 килограм.

Селекци станцийĕсенче, районсенчи вăрлăх хуçалăхĕсенче тата вăрлăх участкисем çине акмали тулă вăрлăхне пĕр тонна вăрлăх çине ПД тĕкен препарата 1 килограм, АБ тĕкен препарата (пăхăр 15—16 пĕрчĕ пулсан) виçпĕр килограм йарса чӳкемелĕ.

Çуркунне йăровпашшиепе акма палăртнă тулă вăрлăхне АБ тĕкен препарата 1 тонна вăрлăх çине 2 килограм илсе чӳкеме ӳрат, анчах ПД препарата йăровпашшиепе вăрлăха чӳкеме ӳрамаçăт.

Вăрлăха тинĕ майпа чӳкенĕ пулсан тата сакна асăрхамала: сейлăкăна акнă чух сейлăкăн катушкисем çине препарат порошокĕ туçса лармалă пултарат, çавăнпа та вăрлăх сахал пормала акăнакан пулать. Çапăн пек ан пултăр тесе тинĕ майпа чӳкенĕ вăрлăха акма тухиччен малтан сейлăкăна çырлă пек майлаштарса лартмала.

Кăçал вутпуççирен чӳкемесĕр пĕр пĕрчĕ те акмама мар. Çавăнпа тулă вăрлăхне халех тинĕ халĕн чӳкесе хăвармала. Çапла тунă çуркунне сĕлĕ тата ытти тырă вăрлăхĕсене çурмала йĕлĕ пĕ йĕтĕ майпа чӳкес ĕçе те ăмăлаталăр.

18 агитатор вĕренсе тухрĕç

ВĂРНАР. Иртнĕ çулсенче Вăрнар районĕнче тĕне хирĕç кĕрешес ĕç йăпăх тăнă. Колхозра йăлсенче тĕне хирĕç кĕрешес ĕçре ĕçлекен агитаторсем пулманăç пĕрех, пуррисем те пелӳ тата ĕçри опыт сахал пулнă. Вăрçăлă турăсăрсен организацисем инхăш йăлта та çителĕкĕç ĕçлесе пырăман. Çавна шута илсе парти райкомĕ кăçал тĕне хирĕç ĕçлекен агитаторсен 15 кунлăх курсне туса иртерчĕ. Курсран 18 агитатор вĕренсе тухрĕç. Парти райкомĕ халăх хушшинче тĕне хирĕçле агитацин конкретлă планне туса кашни агитаторах пачĕ.

Ст. Улангай.

МТС тракторсене вăраххăн йусат

ПСК(б)Парти Чăваш Обкомĕне Халăх Комиссарĕсен Совечĕ йенварен 9-мĕнче çуркунне çитĕнлесси çинчен пыншăнна постановленийĕнче Тăвайăнри МТС йăнăр уйăхĕнче 17 трактор йĕркемлине катартса панă. Йăнăрăн 30-мĕнче 10 трактор пана йăхăнна, хальтата 9 трактор йусăма кĕме машинăтракторăн мастерской аттăкĕ умĕнче черет кĕтес тăрат.

МТС директорĕ Илмайлов йулташ тракторсене йусас тĕлĕнне интереслемест, ĕçе организацилеме тăрăшмасть. Машина-тракторăн мастерскойĕнчи работниксене ĕçлеме условиссем начар. Мастерской ытла та печеккĕ, теттĕм, сывлăш чĕрĕ. Рабочисене вăртса-тăма сурт çук.

Рабочисен пушă вăхăтне куļтурăлă ирттерме хаçат-журналсем çук. МТС директорĕн политпай пенĕпе ĕçлекен заместителĕ Тăхонов йулташ рабочисене политика ĕçĕпе кĕреттех тăрăшас тĕлеште ĕçлеменĕн те тумасть. Полит-кĕренӳ çук. Комсомолăн профсоюз организацийĕссем рабочисем хушшинче социалисăмла ăмăртăва организацилессине пуçăрса тата вĕсен хушшинче ураран ĕçлесе пымасçĕ. МТС директорĕ Илмайлов МТС-ра кадресăр пулса ĕçлеменне те пелмест. Ку, паллах, МТС директинĕ пуçламăш комсомол тата профсоюз организацийĕссене çыхăнса ĕçлесе пыманнине кăтартат.

МТС директинĕ машинăсем çине чунсăр пахат. Пĕтĕм йăлхуçалăх машинăсем, вĕсенчен 6 çĕнĕ комбайн, йур айне пулнă.

Шыраса илмеççĕ

Йĕлăкассаччи (Сĕрнӳ р.) Хĕрлĕ флот колхозра 1934—35çĕ. хушшинче колхоз председательне Ив. Ермолов Адъсандр ĕçлерĕ. Вăл ĕçленĕ вăхăтра 1336 ĕç-кун колхоз ӳсĕнне салтака панă. Çакăн пек ĕçсем салтака панă. Çакăн пек ĕçсем салтака ĕçе суд аллине панă. Суд ăна çур çул хушши нрĕкĕр ĕçлеттермелĕ, тата салтака панă укçана шыраса илмелĕ тенĕ. Анчах Илларионов-ран пайăн кун та шыраса илмеççĕ.

И. Давыдов.

Сталинла нарком Л. М Каганович йулташ катартăвĕсене пурнăçласа, Донбасри горньăксем кăмăрăк кăларас ĕçре татăклă ушăнăçсем тунă. Вассейчи шахтăсенче пысăк ĕстуçăлăхре тăвакан ударниксенче стахановецсем сĕнĕ масси ӳсет.

УКЕРЧĔК СИНЧĔ: 1-мĕш номерĕпе «Шчегловка» шахтăри (Макеевугольăн) стахановецсем, Судакайран сылтăмала—Б. Д. Глуховченко—бутчик, 20 кун хушшинче пĕр уйăх заданине 250 процент тултарнă, М. А. Хатченко — машинист-врубовщик (250 проц), А. Н. Камкин—десятник, пĕр сменăри заданине 140 проц. тултарнă тата бригадирĕ (470 проц.).

Шлапобергски фото-ӳкерчĕкĕ (Сойузфото).

ССР Сойузĕн пĕрмемĕш орденоносецĕ

Совет Сойузĕн маршалĕ В. К. Блюхĕр çинчен çырнă çĕнĕ кĕнеке

ПСК(б)П Тĕпкомĕ çуменчи Партиздат хушнă тăрăх, Константин Паустовский писател ССР Сойузĕн маттанки орденоносецĕ, Совет Сойузĕн маршалĕ В. К. Блюхĕр йулташ тата çинчен кĕнеке çырат.

— Хăвăн пысăк мар кĕнекене, — пĕлтерпе Паустовскийăн йулташ ТАСС сотрудникне—ĕнĕ пролетарăле полководецăн В. К. Блюхĕрăн чăн-чăн сăнсăпатне кăтартса пемаларăшăн. Çакна йышăнмала, Блюхĕр йулташăн пăтăрăç пурнăçĕ çинчен вулаканесене лайăх каласа панăшăн кĕнеке халĕ пĕрĕн çук. Çавăнпа та манан материалсене пухас тĕлĕппе пумай ĕçлемеле пулнĕ. Халĕ ĕнтĕ, ĕнĕ хăвăн кĕнекене çырнă чухне, манăн умма Ленин—Сталин партийĕ вĕрентсе çитĕнтернĕ, патша саманин йĕвăр пусмăрне хай енси çинче тӳссе иртернĕ пултарулăх, çирĕп революционерăн пурнăçĕ тухса тăрат.

Ваçă Блюхĕр 13 çула çитсенех Питĕрти магазинсенчен пĕринче «ача» шучĕпе ĕçлеме тытăннă. Ана хăйĕн хуçисем питрен те сахал мар çупна, Блюхĕр сахал мар пăтак çине. Çамрăк чухнех вăл бурлăскă-помещикăлă стройăна курăйман. Вăл хăйĕн пĕтĕм сĕмĕрне рабочи класс ĕçне панă.

Ваçă Блюхĕрăн малтанхи революцилле тăрăвĕ Мытищинскăри завода килкартинчи тумба пулнă. Вăл çав тумба çине тăрса, 16 çулхи çамрăк каччă, рабочисене хăйсен хуçисенсе хирĕç кĕрешме чĕннĕ. Ку 1905 çулта пулнă. Забастовкă организацилеттĕнех çамрăк Блюхĕр йулташа ярĕленĕ те виçĕ çул тĕрмене хупнала суд тунă.

Империализмăла вăрçă Блюхĕр йултташăн революцилле ĕçне чарайман. Вăл малтанах рядовой салтак, кайран унтер-офицер пулнă, окопра салтаксене империалиссемла вăрçă камăшăн усăлă пулнине ăнлантарса панă. Блюхĕр йултташ йăвăр аманнă хыççăн салтакран тăвăрăннă та, производствăна ĕçлеме кенĕ Сормоври прахутăсем тăвакан заводра токар пулса ĕçленĕ, кайран Хуçанта Остерман заводĕнче ĕçленĕ.

Февраль революцийĕ вăхăтĕнче Василий Константинович Атăл тăрăхĕнче, Покровски хулинче пурăнăнă, вăл унчухне боļшевиксен парти регенче пулнă. Революци пулни çинчен пĕлсен, вăл Самара кайнă, унта В В. Куйбышев йултташа тĕл пулнă. Октябăр революцийĕ кунĕсенче вăл Самарти рекомкора ĕçленĕ. Нойабăр уйăхĕнче вăл Дутова хирĕç кĕрешекен экспедицинлĕ корпусăн комиссарĕ. Çак отрăяд Блюхĕр йултташ ĕçертсе пынипе Дутова Тургай пушхирне хăваласа кĕртсе йĕнă.

Анчах та чехословакăсен пĕлхавĕ тăшмансен вăйне ӳстернĕ. Кăнтăрла хĕссе пыракан хĕрлĕгвардейесен отрăячĕсем тăшмансен фронтне шăтарса Уралра Хĕрлĕ Çарпа пĕрлешне. Историре пулман поход тунă. Дружинниксем шурçăрсен тылĕнче хăйсен чапла командирĕ Блюхĕр йултташ ертсе пынипе утма йăвăр, сăртăла вырăнта 1.800 километр тухнă. Начар хĕçпăшалланнă рабочисен отрăячĕсем йăвăр сапăçусене тӳссе шурриссен ывкине татнă. Çак йӳмăхри пек походшăн правительствăн 1918 çулти октябăр уйăхĕнче Василий Константиновича чи малтан çамрăк Совет республикин хĕрлĕ йалав орденне парса наградланă.

Уралра, Кунгурпей хулинче, Блюхĕр йултташ хăйĕн чăсĕсенчен 51-мĕш дивизи тăвать, çак дивизи Колчака хăваласа пĕтĕм Сĕпĕр урлă каçнă. Çак дивизийĕх Перекоп патĕнче çапăçнă хыççăн, Севастополь хулинне пуринчен малтан кĕнĕ. Врангелле хирĕç çапăçнă чухне паттăрлăх кăтартнăшăн дивизи командирне Блюхĕр йултташ хĕрлĕ йалавăн иккĕмĕш орденĕ, унтан виççĕмĕш орденĕ та илнĕ.

Перекоп патĕнче вăрçа пĕтнĕ-пĕтменех, Японии интервенчĕсем хăйсен аллипе Инçет-хĕвелтухăç çине кармашнă. Акă Блюхĕр каллех хăйĕн çинчен мухтавлăх сăрлăнă çĕрте, Инçет-хĕвелтухăç республикинче. Вăл халăхăн революцилĕ çарĕн главнокомандующийĕнче, министр тата Çар Совечĕн председательĕ. Вăйсене майлаштарса йĕркелесе, пултарăлăман командирсем вырăнне лайăх командирсене лартса, вăл çарта боļшевикла дисциплинăпа тăвать, ташман çарĕ çине виçĕ йĕнчен тапăнать.

Волочайевскăри çапăçура çĕнтернисем хăйсемшĕн ĕмĕрлĕх мухтавлăх йăтне илчĕç. Боецсенчен пуçласа командирсене çитиченех — пурте паттăрлăх кăтартнă.

1922 çулти Октябăрте республикăн Инçет-хĕвелтухăçĕнчи çарĕсем Инçет-хĕвелтухăçĕнчен шурă бандитсене хăваласа кăларса йăнă. Блюхĕр йултташăн кăкрине хĕрлĕ йалавăн 4-мĕш орденне илемлетнĕ.

Блюхĕр йултташ йăлти шкулта вĕренсе тухнă хыççăн урăх нимĕн те вĕренмен. Ача чухне вăл пумай вуланă. Остерман заводĕнче ĕçленĕ чухне Нагорнăй студент пулăшнипе вăл пĕр çул хушшинче гимназин курсне вĕренсе тухнă.

Василий Константинович йăлана-ма массăпа тачă сыхăну-тытăç, вăл халăх умĕнче питĕ пысăк авторитетлă. Ун патне хăйсене сверхсрочнăй службăна хăварма ыйтса красноармейецсем сыру нумай сырăçĕç. Ун çăрĕне вилнĕ боецсем вырăнне, шăлнĕсем, йултташĕсем пырассĕç.

Инçет-хĕвелтухăçĕнчи Хĕрлĕ Йăлавлă Уйăрăн Çара йĕртсе пынă рас тĕлĕппе **нумай** ĕçлет пулсан та, крайăн культурăпа хуçалăх тĕлĕшĕнчен çирĕплетес тĕлĕппе те вăл вирлĕ тăрăшат. Вăл хастарла пулăшнипе Комсомольск хулинне тунă. Инçет-хĕвелтухăç крайĕнче ытлăн, кăмăрăк, вăрмăн, пулă нумай. Вăл социалисăмла государствăн чечекленекен крайĕ пулса тăрат.

1929 çулта пулнă Инçет-хĕвелту хăçĕнчи конфликта пĕтерсе хунă пурнишĕн те паллă. Кун хыççăн вăра, пĕрремĕш орденоносецăн кăкрине илемлетĕкен 4 орден çумне, хĕрлĕ çăлтăр орденĕ хутшăннă, çак ордена та Блюхĕр йултташ чи малтан илнĕ.

Революцийăн шанчăклă пăлăнĕ кăкри çинче Совет çĕршывĕн чи асăлă награди—Ленин орденĕ çутталаттă. Правительствăн çак ордена Василий Константиновича Инçет-хĕвелтухăç чиккисене çирĕп сыхланăшăн панă.

Блюхĕр йултташăн епĕ çыракан биографийĕ,—тесе калаçать йăлăнкинчен Паустовский йултташ,—ПСК(б)П Тĕпкомĕ çуменчи партиздат Хĕрлĕ Çар тата Тинĕс-Çар флочĕ 20 çул тултарнă тĕле кăларакан „маршаллсем" кĕнекене кĕрет. Анах детсадсăр кăларăт, вăл „Новый мир" журнăлра та пичетленет.

(ТАСС).

ПĔР АЙĂПСĂР АЙĂПЛАННĂ СЫН

Андрейев Василий Андрейевич 1905 çулта ухăн хресчен семйинче çуралнă. Самăрканлăх унăн ытти кичем те сутăсăр пачăр пулмарах, пĕр савăнăçсăр ӳснĕ.

— Сий ăста синçе, давайтăр татăлаç! — терĕç вăттисем. Савăн пекех, самрăк Васькăй семйинĕн те кĕтмен сĕрме пысăк хуйхă калăсе ӳкнĕ. Унăн аннĕ, пăшăлтăкĕнер, нăхăтсăр инçе выртнă. Сакăр сухăн Васькăй, ултă сухăн пиллĕ тата кӳршăн йăпăр, ĕçлеме пултарайман, ăмăнĕпе тăлăха тăнçă йулăй.

—Ех, Васькăй-Васькăй, Чухăн пурăçăн, хĕнхур курăç аран-аран пуйăнкалатăр,сăмсаннине тата ӳç та пилĕç — кайрĕскер! Мĕнле пурăнăр-ши эсĕçĕнсем! — терĕç хĕрхенсе каласăй йăлти çырă сунакăн сыпăçсем. Анчах вĕсем калаçăй тата пуйăнкăй сиднисем семйине никам та пулăшмарĕç пулман. Васькăй хăй çамрăкрах, вăйлă çитмест пулсан та, кил хушшинчи ĕçпе тĕрленнĕ. Унăн шăпăлĕ каннă сулах йалта кĕтӳ пĕтнĕ. Кĕлĕм ĕçĕрен йĕрĕнĕ вăхăтра Васькăй те шăлнĕпе пуйăлма кĕтӳçĕ пулса кайнă.

Чухăн пурăçăн хăйĕн мĕн пур йăвăрлăхĕпе миçетрĕç, асаплантарнă. Савăнма та Васькăй йăлти шкулăн та ирăк-аран ĕçленкелесе тухкалаймăç. Мĕн калаймăн пур ĕнтĕ:.. Сăмсаçĕ ӳсмĕ, хăйăм ăшă та тунăйластăн...

— Ăçта, ăçта та, кирек хăçан та суйăç, улталлаç вăл Андреева шăнма йурамаçăç. Шанчăк сухăлнă, çĕтĕрĕ çеçĕм...

Андрейев йулташ хирĕç шăмăçкăлама аттăраса урамăлла пăхма ларăç. Анчах та хĕвелăй кун тăнă. Кантăк умĕнче ӳсекен йывăç çулçисем кас-кас сиснĕ вăйттăртатнă. Лере, ав, Шупашкартан Канашалла кайăкан асфальт çул çинче, автобуссемпе грузовиксем çул тухăнне, тустарăса хăвăртăран малалла васкаç. Строителсем пысăк та илемлĕ чул сурт купаланă. Урамра суран сыпçем, лавçем ирте-ирте кайăç.

Пурăç хăй йĕркипех пысăк утăмсемпе малалла шувă. Пайăн та мăтăн кунсем-нечех. Анчах Андрейевшăн кăна темĕнле йывăр кун пулнă. Вăл ПСК(б)Партм членĕ пулма пултарайманнăн çиччен ыйту тăнă пайăн.

— Маш сĕнӳ—Андрейева парти ретĕнчен çăлăрăç пăрахмала. Вăл шанчăкĕпе етем...

Чĕрене суйăнкан сасăй комнăйăра татах илтĕчĕ. Ларăкансенчен пулмаллĕç. Хăйсен ăшшине Андрейев йулташа партирен çăлăрас-тешĕне килĕмĕлĕ. Мĕншĕн тесен ун çинче пиллĕне айăп та пулман. Анчах никам та Андрейев йулташ хутне кĕрсе çăвар уçман, хăранă. Ун хутне кĕрсе мĕн те пулин кала-ха, вара хăвна та часах тăшмана хӳтĕлекен сыпăçсем хурăçсĕ вĕт.

Хăраса пĕтернĕ. Çапла хăра-хăрах хăй-пĕр семĕр чĕрĕлĕ хăранăçă коммунисем кайрĕнпĕç-коммунисем хыçĕнчен кайса пысăк айăпа кĕпĕ. Пĕр айăпăр сыпăнах айăпланă, партирен кăларнă.

Тăвăтă çулăх хушши вăл çĕçĕр пурăннă. Паланах хăй айăпăçăри çинчен калаймăн, никам та итлемен. Сынсем ушă урамра курсан та калаçассăн пулман, айăкала пăранă. Анчах Андрейев йулташ хăй тĕрĕслехĕнче кура хăраса ӳкмен. Вăл партире шанăç—парти пурĕ-пĕрех тĕрĕсçине шыраса тупат,—тенĕ вăл.

Халь Андрейев йулташа парти ретне илнĕ. Вăл сăвкунчен те вăйăлах тăрăшса хăстарăлă çĕлет. Ленин—Сталин партийĕ пикама та пĕр айăпсăр айăпланма ирĕк памасть.

Н. Косойкин.

Пĕр йалсовечĕн çулталăкри отчочĕ

Çак кунсенче Тăвай районĕнчи Чутей йалсовечĕ хăйĕн суйлавçисем умĕнче отчот туса пачĕ.

Чутей йалсовечĕ массăй хушшинче планпа ĕçлесе пырать. Кирлĕ ыйтусене халăх пухăвĕсем туса сӳтсе-явать. Çавнашкал халăх пухăвĕсене иртнĕ çулта 12 ут туса иртернĕ, унта 25 ыйту пăхса тухнă. Çапла тунипе йалсовет суйлавçăсемпе тата таччăнрах сыхăнса пырать.

Йалсоветăн 22 депутат. Пĕр депутатăн, урăх ĕçе кӳснă пирки, депутат ĕçĕнчен хăтарнă.

Пур ĕçсене те тенĕ пекех йалсовет секцисем урлă тăвать. Йалсовет членĕсем кашни уйрăм секцисенче тăрăçсĕ. Вĕсем унта ĕçе организацилесе пыракансем пулăçсĕ. Çапла майпа Чутеяра усăсăр выртаканн икĕ гектар çĕр çинче культурапа кану паркĕ тума тытăннă. Йалăн шыв сăхал пирки тата уйăр çанталăкпа кĕрешес шутпа йăл çуменчи Асăл Çырмăра пысăк пĕве туна. Йăл хушшинчи çăлма йăсаний, ванчăк, йăсавсăр кĕперсене тӳрлетнĕ.

Йăлти выльăх-чĕрлĕх йăхне ăраттатас ĕнĕпе 20 пуç ăраталăк такаçсем кӳрсе кинĕ, кĕтӳри вĕтĕ йăхла такаçене кастарнă.

Йалсовет кашни хуçалăха ĕнелĕ тата выльăх чĕрлĕхлĕ тăвас тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçлет-ха. Йăнваренпе 1-мĕш тĕлне те 48 хуçалăх ĕнесĕр пурăнат. Ĕнесĕр хуçалăксене пуçлăма государствăран 1150 тенкĕ кивçен илнĕ. Вара вăл уксипа 8 йĕнчен суйлавăсем парса хăварнă хуçалăха ĕне илме пулăшу панă. Вĕсенчен 4 хуçалăхĕ пăру туйăнна.

Чутей йалсоветĕнчи „Хурçă" колхоз иртнĕ çулта гектартан 16 центнер тĕштырă туса илчĕ. Пĕр тытăнат, ăна айăплат. „Андрейев йулташ педагогика рабфакĕнче директор пулса ĕçленĕ чухне унта вĕреннĕ студента Медведева—халăх тăшманне ырласа характеристикă панă. Вĕренӳ ĕçне йăнăхтарнă, рабфакна институт хуçалăхне йухăнтарнă, çавăнпа Андрейева парти пĕтĕмĕн кăларас", тесе постановлени йыпăнинă пуху. Ку пухăва партин Обкомĕн Парти органĕсĕн ĕçĕртес пăрахан пайĕн пуçлăхĕ Анăшĕн та ситет. Вăл та ĕçĕ тĕрĕслеçĕ нăйлăха тунма шухăшламасть.

Андрейев йулташа пĕр айăпсăрах айăпланă: Вăл хăйĕн тĕрĕслĕхне кăтартнă. Анчах ăна никам та ăнеймĕн.

— Суйăтăн. Тĕрĕсçине кала... Шанчăкăр етем,—тенĕ сасă илтĕнĕ.

— Хăйăн айăпна йышăн!—пуçăхланă парти Обкомĕ представителĕ Анăшĕн.

— Майăн айăпăм çук. Çук ĕнтĕ. Ăçта ма мĕнле пур тесе калас? Мĕнле йышăнăкесха?

— Илтетĕр-и, йулташсем, мĕнле суйăт-ăвал...

— Цĕтĕм кăмăлпан, чун панчи сăмаха бюдженкка тĕрĕлĕхне калатăп сире йулташсем! Ĕнĕ хамра пиллĕне, айăп-та тунăйластăн...

— Тăнман пиçăçан та хăйĕн айăпне йышăннăçст. Хуй ăçта та, кирек хăçан та суйăт, улталлаç вăл Андреева шанма йурамаçăç. Шанчăк сухăлнă, цĕтĕр çеçĕм...

Андрейев йулташ хирĕç шăмăçкăлама аттăраса урамăлла пăхма ларăç. Анчах та хĕвелăй кун тăнă. Кантăк умĕнче ӳсекен йывăç çулçисем кас-кас сиснĕ вăйттăртатнă. Лере, ав, Шупашкартан Канашалла кайăкан асфальт çул çинче, автобуссемпе грузовиксем çул тухăнне, тустарăса хăвăртăран малалла васкаç. Строителсем пысăк та илемлĕ чул сурт купаланă. Урамра суран сыпçем, лавçем ирте-ирте кайăç.

Пурăç хăй йĕркипех пысăк утăмсемпе малалла шувă. Пайăн та мăтăн кунсем-нечех. Анчах Андрейевшăн кăна темĕнле йывăр кун пулнă. Вăл ПСК(б)Партм членĕ пулма пултарайманнăн çиччен ыйту тăнă пайăн.

— Маш сĕнӳ—Андрейева парти ретĕнчен çăлăрас пăрахмала. Вăл шанчăкĕпе етем...

Чĕрене суйăнкан сасăй комнăйăра татах илтĕчĕ. Ларăкансенчен пулмаллĕç. Хăйсен ăшшине Андрейев йулташа партирен çăлăрас-тешĕне килĕмĕлĕ. Мĕншĕн тесен ун çинче пиллĕне айăп та пулман. Анчах никам та Андрейев йулташ хутне кĕрсе çăвар уçман, хăранă. Ун хутне кĕрсе мĕн те пулин кала-ха, вара хăвна та часах тăшмана хӳтĕлекен сыпăçсем хурăçсĕ вĕт.

Хăраса пĕтернĕ. Çапла хăра-хăрах хăй-пĕр семĕр чĕрĕлĕ хăранăçă коммунисем кайрĕнпĕç-коммунисем хыçĕнчен кайса пысăк айăпа кĕпĕ. Пĕр айăпăр сыпăнах айăпланă, партирен кăларнă.

Тăвăтă çулăх хушши вăл çĕçĕр пурăннă. Паланах хăй айăпăçăри çинчен калаймăн, никам та итлемен. Сынсем ушă урамра курсан та калаçассăн пулман, айăкала пăранă. Анчах Андрейев йулташ хăй тĕрĕслехĕнче кура хăраса ӳкмен. Вăл партире шанăç—парти пурĕ-пĕрех тĕрĕсçине шыраса тупат,—тенĕ вăл.

Халь Андрейев йулташа парти ретне илнĕ. Вăл сăвкунчен те вăйăлах тăрăшса хăстарăлă çĕлет. Ленин—Сталин партийĕ пикама та пĕр айăпсăр айăпланма ирĕк памасть.

Н. Косойкин.

Вăрнар поçолки сывăхĕнче фосфоритсем тата сунăкан сланецсем опытлă кăларас пăхма шахтă тăваççĕ.

Цыганов фото-ӳкерчĕкĕ.

Канашпа Шупашкар хушшинчи чукунçул строительствинче ĕçлекенсене парнелесси çинчен

Чăваш АССР Республик Халăх Комиссарĕсен Совечĕ йышăннă постановленн

Чăваш АССР Республик Халăх Комиссарĕсен Совечĕ Канашпа Шупашкар хушшинчи чукунçул строительствинче çак йулташсем пурнăçне те лайăхрах, хĕрлĕнрех ĕçлеççĕ, тесе шутлат:

1. Семен Миронович Тарасов—ремонтçă-рабочăй бригадирĕ;
2. Алексей Сергейевич Колбасов—ремонтçă-складчик;
3. Абрам Михайлович Колбасов—костыльщик;
4. Дмитрий Павлович Сапунников—костыльщик;
5. Степан Иванович Павленко—шпалорасклацчик;
6. Христиния Порфирьевна Рубцова—линиенца сыпăçтарса пыракан расклацчиха;
7. Петр Иванович Демин—ремонтçă-складчикçен бригадирĕ;
8. Данил Андрейевич Андрейев—костыльщик;
9. Анастасиа Андреевна Свинцева—шпалорасклацчик;
10. Никонор Иванович Пасухин—костыльщик;
11. Иван Александрович Васков—ремонтçă-складчик;
12. Григорий Яковлевич Яковлев—костыльщик;
13. Петр Иванович Пушков — бригадир;
14. Василий Иванович Илдеров—приёмщик;
15. Григорий Фасхутдинович Фасхутдинов—тракторист.

Çӳлте асăннă йулташсем социалисăмла ăмăртăва пуçарса йăрăнсен, умма лартнă задачесене пурнăçлас кĕрешĕве массăсене организацилекенсем пулса тăраççĕ.

Чăваш АССР Республик Халăх Комиссарĕсен Совечĕ йышăнат:

1. Çӳлте асăннă рабочисемпе работницăсене чукунçул строительствине лайăх ĕçленĕшĕн Чăваш АССР правительстви йачĕпе тав тăвас.

2. Кашнисех преми шучĕпе 100-шер тенкĕ укçан парнелес.

3. Чукунçул строительствинче лайăх тĕслĕхсем кăтартса ĕçленĕ колхозниксене парнелемĕ Сĕрпу райĕстăвкомне 1.200 тенкĕ, Ишлей райĕстăвкомне 800 тенкĕ укçа парас.

4 Халăх Комиссарĕсен Совечĕ Канашпа Шупашкар хушшинчи чукунçул строительствине ĕçлекен рабочисемпе работницăсене, инженерла-техникла работниксене пурне те социалисăмла ăмăртăва татах та çӳлерех çĕкленме, строительствăри çитменлĕхсене васкасах пĕтермĕ, кашни кун 2 километртан кайа мар лини хывса мартăн, малтанхи вунăкунлăхĕнче лини хывассине пĕтĕмлех пĕтерме, çапла вара, патша йĕркине пĕтерсе хуни 21 çул тултарнă уйăва Чăваш республикĕн тĕп хулинчи ĕççыннисемпе пĕрле уйăвалама тума чĕнет.

Чăваш АССР Республик Халăх Комиссарĕсен Совечĕн председателĕ — Л. Спасов.

Чăваш АССР Республик Халăх Комиссарĕсен Совечĕн ĕçĕсене пăхаканĕ—Н. Жуков.

Шупашкар хули,
1938 ç. йăнварĕн 31-мĕшĕ.

Колхозсем чукунçул строительствинче

● Тăхăр Такăри „Хĕрлĕ çăлтăр" колхозĕ (Трак р.) Канашпа Шупашкар хушшинче чукунçул тунă çĕрте пысăк хастарăхпа ĕçлет. Унăн 58 кубла метр çĕр чавса купаламала пуласа, 68 кубла метр чавса купалама. Ĕçре Нефимовна Сотников йулташсем пуçарса пынăç.

В. Степанов.

● Кăшкаркассинчи „Пионер" колхозĕ (Сĕрпу р.) чукунçул строительствине активлăн хутшăнса ĕçлесе пырать. Колхоз председателĕ Кудрявцевна йалсовет председателĕ Иванов йулташсем ĕçе тĕрĕс организацилерĕç. Çавна май, 7 кун хушшинче 240 кубла метр çĕр чавса культаласа, хăйсен обязательствине пурнăçа кĕртрĕç. Колхозниксем халĕ те строительствăра ĕçлеççĕ.

Н. Окунев.

Електростанци йăпăх ĕçлет

ЕЛĔК. Район центрĕнче иккĕмĕш çул ĕнтĕ електростанци ĕçлет. Анчах та йулашки вăхăтра станци питĕ йăпăх ĕçлеме пуçланрĕ. Електричествă кашни 5 минутрах сӳнет. Мĕншĕн тесен електромонтĕорсем хăйсен ĕç техникине пĕлмеççĕ. Нумай вырăнсенче пралуксене лайăх турттарса карман йăпăрки пралуксем пĕр çĕре пĕрлешсе ларнисем те пур. Хăшпĕр учреждениксем електричествăна никамран ыйтмасăрах хăйсемех кӳртеççĕ.

Станцинче те двигателе йăпăхтарса йăнă. Двигатель йĕркеле ĕçлемест.

Вас. Йефремов.

Икĕ çул калаçаççĕ, çапах ĕçĕ çук

Канашпа вагонсем ӳсакан завод пайăнки куннене те йăвăрлăхран тухса çитеймĕст. Йăнварĕн 20-мĕшне 190 вагон кăларас вырăнне, 118 вагон кăна кăларнă. Çапла начар ĕçлесе пыни, заводăн хăйĕн цехĕсемпе уйăрмсем хушшинче килĕшӳ çукки-нчен килет.

Акă тĕслĕхсем: товарнăй комбината каçни кун 11—12 вагон кăларса тăма 22—24 машăр урапа кустăрмисене кирлĕ, анчах урапа кустăрмисене ӳсакан урапа цехĕ хăшпĕр кунсенче 4 йе 10 машăр кăна парать. Йăнваренпе 14-мĕшенче—4 машăр, 15-мĕшенче—10 машăр, 16-мĕшенче наллех 4 машăр (2 вагонлăх) пана. Ку ĕнтĕ цехри командирсем мăстăрсенчен пуçласа начальниксене (Насонов й.) сиччиченех хăйсен ĕçĕсене йăпăх туса пыни çинчен калат. Учот ĕçне йĕркелемен. Çавăнпа та токăрсем хăйсем ĕçленине хăйсемех çыраççĕ, нарядсене те хăйсемех йĕркелесçĕ. Бандаж лартнă çĕрте пĕр бандажĕн диаметрĕ вăрăмрах, теперин кĕскерех пуласçĕ. Токарсем кăна 16—18 мм. таранчен саваласа такаççĕ. Çапла ĕçленине цехăн пĕтĕм урапа кустăрмисенчен 30 процент таран брак пулса тухат.

Цех начар ĕçленин тепĕр çăлтавĕ вал—резецсен пахалăхĕ начар-ри. Инструментсем кăларакан цех начальникĕ Пацейка резец начаррине ӳкерчĕксем тата ăтарласа хăйрамали „Камбарундт—экстра" çул çукки-çинне йăвантарма пахаç. Кун çинчен икĕ çул калаççĕ ĕнтĕ, анчах халĕ те ни ӳкерчĕксем, ни хăйрамали çул çук.

Çавăн пекех тата йăваç тавраш-ĕсем вăхăтра кӳрсе килменни те пысăк чăрмав кӳрет. Хăшпĕр кун вагона йĕркелеме ăс стойкасем, йе брусăйсем пулмаççĕ.

Çак çитменлĕхсене пĕтерес пулсан пĕтĕм организацилĕ ĕçе улăштарни кирлĕ.

Н. Николайев.

Йулашки почтăран

Виçĕ хутлă хаçат

Пайăн ПСК(б)П Вăрнар райкомĕпе райĕстăвкомĕн хаçатне вуланканăн сыру илтĕмĕр. Çав сыруна пĕрле корреспондент „Трактор" хаçатăн йăнварĕн 28-мĕшенче тухнă 8-мĕш номĕрне „Чăваш Коммунĕ" хаçат редакцине йăнă.

Хаçатăн пĕрмĕшне тăваттăмĕш страницисене пăхрăмăр. Чиперех. Ответлă редакторĕ Е. Ф. Филип пин, тираж 1500 екз. 2-мĕшне 3-мĕш страницăна пăхрăмăр. Кунта вара пĕр пĕчĕк шурă татăк та çук, пĕтĕмĕшпех хăрăм пек хура. Хаçатăн 1-мĕшпе 4-мĕш страницăсĕнчи статьяналсене 2—3 мĕш страницăсенче тепĕр ут пичетленĕ, çавăн çинех „ПСК(б)П Тĕпком Пленумĕ йышăннă постановленине" те пичетленĕ. Вара ăна подписчиксем патне йăнă.

Ку ĕнтĕ подписчиксенчен кускĕвет кулни пулат. Редактор куçĕ хаçата пăхмасть.

ÇИЙЕЛТЕН КĂНА ШĂЙĂРТТАРНĂ

КĂНАШ райĕстăвкомĕ 1938 ç. йăнварĕн 9-мĕшĕнче президиум ларăвĕ туса иртернĕ. Унта пысăк ыйтусенчен 29 ыйту (1) сӳтсе-явнă. Кунсăр пуçне тата çав ларуравра ĕççыннисем пинĕ тĕрлĕрен жалабăсене 20 жалобă пăхса тухнă. Мĕнле ыйтусем сӳтсе-явнă-ха?

Çуракине хатĕрленесси, советсен отчотлă кампанине иртересси, колхозсен çулталăк ĕçĕн отчочĕсене тăвасси çинчен, вăрăнти промышленнăç йĕнпе тумали стратегиства çинчен, вăрман хатĕрлевĕ çинчен, тракторсем йусасси, колхоз активне килте (заочно) вĕрентесси çинчен, сыватакан учреждениесем çинчен т. ыт. те. Пĕр сăмахпа каласан—пурин çинчен те „сӳтсе-явнă". Çулталăкĕпе лару пухмасан та çырлахма пулат. Анчах... паллах ĕнтĕ, çийелтен кăна шăйăртнă.

Президиум ларăвĕнче райĕстăвком президиум членĕсем 6, райĕстăвком пайĕсен руководителĕсем 9, йăлсенчен килнĕ çынсем, хулари учреждени пуçлăхĕсем 18 çын пулнă. 22 сехет хушши вĕсем ларура ăшша пиçсе ларнă. Сӳтсе-явнă та йышăннă (паллах ĕнтĕ пурне те протоколра çырса хунă). Сахал мар „ĕçлесе" тултарнă вĕсем ларура. Пĕр протоколах, машинăпа çаптарнă хыççăн та, 62 листана çитнĕ. Хулăм „кĕнеке"! Кунта уйрăм ыйтусем тăрăх йышăннă резолюцисене, постановленисене кĕртместпĕр, вĕсене ăрăсна çĕлесе хунă. Вĕсĕне те пĕрле çĕлесен, 22 сехет хушшинче çырнă „кĕнеке" татах та чылай хулăмланать.

Мĕн çырса тултарнă-ха çак хулăм „кĕнекене"?

Акă, колхозсен çулталăк ĕçĕн отчочĕсене тăвасси пирки йышăнă постановленин. Постановленинче 10 пункт.

Пĕр пунĕнче те каман, хăçан, мĕнле ĕç туса иртĕрмели çинчен тĕплĕн, тĕлли-паллине уççăн, татăклăн каласа паман. Постановленине пĕтĕмлех „ĕçе татăклăн лайăхлатмала", „ку ĕç çине тивĕçлĕн çăвăрăнса пăхмала", „ситменлĕхсене халех пĕтермеле",—тенĕ сăмахсемпе çырса тултарнă. Ĕçе мĕнле майпа лайăхлатмала, ситменлĕхсене мĕнле пĕтермеле, çав ĕççисшĕн кам ăйăплă, ăйăплă çынна мĕнле ответ тыттарăç, палăртса хунă ĕçсене каман тумала, мĕнле срукпа туса çитермелене,—çаксене постановленинче тулма çук.

Çуракине хатĕрленесси пирки йышăнна постановленин те çак ситменлĕхсемех. Ку постановленин те йалсоветсене, колхозсене çуракине хатĕрленес ĕçе кӳлĕме ку ĕç тавра пĕтĕçме пулăшмасть.

Çакăн пек тĕслĕхсене пĕр Канаш райĕстăвкомĕне çеç мар, ытти райĕстăвкомсенне те (Елĕк, Вăрнар, Улатăр) курма пулат. Пĕр ларурах вунпаар ыйту сӳтсе-явас йăла йӳрăхсăр йăла, киревлĕ мар. Ку тĕлĕшпе çакна каламала: ĕçре хисеп мар, пахалăх татса парат.

Пронин.

Йалсовечĕ секцисене йĕртсе пымасть

Упăр йалсоветĕнче (Вăрнар районĕ) секцисене кирлĕ пек йĕртсе пымаççĕ. Вĕсенчен отчотсем итлемеççĕ, социалисăмла ăмăртăва йĕркелемен. Савна пула йалсоветĕнчи 9 секцирен пĕри те кирлĕ пек ĕçлемеççĕ.

Уй-хир секцине Чашкин Василий йĕртсе пырать. Секцире 27 член. Секцин çуракине хатĕрленес ĕçре колхозсене йĕртсе пымала, вĕсене пур ĕçре те пулăшса пымала. Секци членĕсен çуракине хатĕрленес çĕрте хăйсен пример кăтартмала. Апла пулин те секци колхозсене çуракине хатĕрленес çĕрте пулăшу кăна пурăнмасть. Савна пула йалсоветне кĕркен „Апнер" тата „Пионер" колхозсен çуракине йăпăх хатĕрленсе пыраççĕ. „Апнер" колхоз пайăнки куна çитсе те йалхуçалăх машинăсене йусаса пĕтермен. 5—6-мĕш бригадăсен сейăлкăсем çитмеççĕ. Тулă вăрлăхне анчах тасатнă. Хĕллехи вăхăтра план тăрăх уйă 5840 лав тислĕк, 3000 лав торф, 130 лав пĕве йушкăнĕ кăларамала, 150 центнер кĕл, 70 центнер кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ пухмала. Йăнварĕн 28-мĕш тĕлне 2.200 лав тислĕк кăларнисĕр, 25 центнер кĕл пухнисĕр пуçне, урăх нимĕн те туман. Агротехникăна вĕренес тĕлĕшне агрокружок организацилене. Ăна йĕркелесе пыма колхоз председателне Афанасьева хушса хăварнă. Афанасьев çак ĕçе халĕ те тытăнман. Çуракине пысăк пахалăхпа кĕске вăхăтра иртерпе ăарасси ĕçлашисене лайăх пăхнинчен килет. Кунта лашасене лайăх пахмаççĕ. Витесенчен тислĕкĕсене çийĕнех тасатмаççĕ. Лашасем сивĕ витере шăнса тăраççĕ.

Финанс секцине йалсовет председателĕ Иванов хăй йĕртсе пырать. Ку секци ытти секцисене пример кăтартса пымала. Анчах вăл курăнмасть. Иртнĕ çулхи 4-мĕш кварталти финанс планне 92 процент çеç тултарнă. Уйрăманах йалсоветĕнче займ укçи пухасспне кайра пырать. 5250 тенкĕлĕх займ укçи пухмала пулсан, 400 тенкĕ çеç пухнă.

Куçтесĕкин ĕçĕпе те мухтанмалинех çук. Йалсоветĕнче хут пĕлменнисен йышĕ 32 çын, сахал пĕлекенсен йышĕ 100 çынтан та иртет. Вĕсене никам та вĕрентмест.

Упăр йалсовечĕ район центрĕнчен пĕр километрта лараç. Ку йалсоветне райĕсĕç пайĕнчи райĕстăвкомри, райкомри работниксем час-часах пуласçĕ пулсан та, сителĕклĕ пулăшу памасçĕ.

Ник. Козлов.

ÇУНАТЛĂ АГИТАТОРСЕМ

Болшевикла пичет работникĕсĕн пуçарăвĕпе тунă Горький йăвĕне тăракан агитацилĕ ескадрили тăвăтă çула йăхăн ĕçлет ĕнтĕ. Вăл ĕçлеме пуçланă вăхăтранпа самолăтсем сывлăшăра 34 пин сехет пулса 4 мĕлйун тата 500 пин километр вĕçнĕ.

Çунатлă агитаторсем совет çĕршывĕн ĕлĕк Арктика тăрăх, Совет Союзĕн хĕвеланăç чиккисенчен пуçласа Лăпкă океан çыранĕсем тăрăх çитнĕ. Вĕсене рабочисем, колхозниксем, красноармейецсем, служащисем тата ачасем—мĕн пурĕ сакăр мĕлйун çынна йăхăн—кĕтсе илнĕ. Ескадрили самолăтçĕсем çинче 65 пин хĕрăрăмсене арçынсем, ачасемпе ватă старикпа пĕрлĕ пĕрĕмĕш хут сывлăша вĕçсе кайрĕ.

Вăл хурçă кайăксем çинче Алексей Стаханов, Макар Мазай, Марийа Демченко тата пирĕн тăван çĕршывăн ытти çĕршер мухтавлă сынничем вĕçнĕ.

Çунатлă агитаторсем иртнĕ çулта уйрăмăнах пысăк ĕçсем туса иртернĕç.

Пĕтĕм çĕршыв Сталинăн Конституци тăрăх ССР Союзĕн Аслă Совет суйлавне хатĕрленĕ. Ĕçсăнинсене Сталинăн Конституцине лайăхрах ăнланма, суйлава лайăхрах хатĕрленсе иртерме пулăшас—çакăн пек пулнă ескадрилин коллективĕн задачĕ.

1937 çулта ескадрили самолăтçĕсем 32 агитацилĕ рейс туса, сывлăшăра 5 пин сехет ытла пулнă тата 650 пин километр вĕçнĕ. Агитацилĕ машинăсем СССР Союзĕн пин-пĕр пунктинче: Ала-Тау сарăчĕсенче, Кара-Кумăн вĕриленсе хĕрнĕ хăйăрсем çинче, Байкăлпа Балхаш çыранĕсенче, Урал районĕсенче, Кавказлеçĕсенчи чечеклене-нсе республикăсенче тата тăван çĕршывăн хĕвеланăç чиккисенче пулнă.

Хĕрăрăмсене, арçынсене тата ачасене—мĕн пурĕ 13 пин çынна, çав шутрах суйлав кампанине палăр-нă 7 пине йăхăн чи лайăх активисене Совет Союзĕ тавра вĕçтерсе „авăрăнтăрнине премиленĕ.

Пĕр 1937 çул хушшинче çеç ескадрили работникĕсем пин ытла митингсемпе пухусем туса иртернĕ. Вăл митингсемпе пухусенче мĕлйуна йăхăн ĕççынни пулнă. Кунсăр пуçне, хулаçемпе йăлсенчи 40 пин активис 500 инструкцилĕ тата производствăлă кенаш-лусенче пулнă.

„Социализăмăлă аслă çĕршывăн хулисемпе йăлĕсенче сывлăшăран мĕлйун çурă агитлистовка, саламлă сырусем тата чĕнсе каланисем сарнă. Чылай пунктсенче самолăтсем патĕнчех—„Чăпайев", „Испанин çобутисем" (хроника), „Ленин тăкăрлăхĕнче" тата нумай ытти кинокартинăсем кăтартнă. Вăл кинокартинăсене 5 мĕлйун çын ытла пăхнă.

Агитескадрили çынни-сем—хăйăлă пилотсем, бортмеханикем çеç мар, тата боль-шевикла агитаторсем те.

Ескадрили работникĕсем хушшинче ордено-носецсем реч нумайланнах пыраç. Вĕсенчен виççĕмне 1937 çулта Союз орденĕсемпе награддăлаç. Лăлин пилотăн „Хĕрлĕ йăлан" орденĕ иккĕ, совет хăлăхĕ ССР Союзĕн Аслă Совет депутатне суйлăнă Валентина Гризодубăран иккĕ орден—„Хĕрлĕ çăлтăр" тата „Ĕç Хĕрлĕ йăлавĕ" орденсем пур.

Агитсамолăтсем кирек ăçта пырсан та, пур çĕрте те вĕсене нумай халăх кĕтсе илет. Совет авиацийĕ социализăмăн ĕçленине, фашиссен авиацийĕ етемлĕхе вилĕмпе ишĕлчĕк кăнăне пурте пулеççĕ.

(ТАСС).

Рабочисемпе служащичсем валăлăн çĕнĕ хватерсем

Республика столици—Шупашкар хули—çулсерен ӳссе аслăлăç пыраç. Акă иртнĕ икĕ-виç çул хушшинче Чăпайев йăвĕне тăракан çĕнĕ поçолка шăтса ларчĕ. Хăй тата Шупашкар—Вăрнар çулĕ хĕрринче Киров йăвĕне тăракан тепĕр поçолка ӳссе пынă.

Хулари ĕççынниçен валăлăн çĕнĕ хватерсем тăваççĕ. Чăпайев йăвĕне тăракан поçолкăра çак кунсенче икĕ хутлă икĕ пысăк çурт туса пĕтерчĕç.

Пĕр çурчĕ—Чăвашсойузăн тулăшыв предприйатинчи рабочисемпе служăщичсем валăлăн тунă хватер. Ку çурта ултă хватер, кашни хватертех кухньă, сывăрмăли пӳлĕм тата зал пур. Иккĕмĕш хутлăхĕнче балконсем тунă.

Тепри — Çĕрĕç Халăх Комиссариатĕнче ĕçлекен служăщичсен хватерĕ. Çурт икĕ хутлă, сакăр хватерлĕ. Хватерте пурăнма пуçланă ĕнтĕ. Кунтах комиссариат автомашинисен валăлăн гараж тума. Килкартине çăл алăççĕ.

С. К.

Мăн Хăмарка йалĕнче

Мăн Хăмарка йалĕнчи (Хĕрлĕ Чутай р.) хресченсен пурнăçĕ колхоз кĕнеринпе йăлтах улăнчĕ. Вĕсем колхоза тӳрĕ ĕçлесе пуçлан та куçăрăлă пурнăç çулĕ çине тăнчĕç. Йăлта трахпункт, тулăмар ватăмăшкул, вуçах çурчĕ ĕçлет. Колхозниксем çĕнĕ пӳртсем лартаçç. Колхоз кăçал 300 çын вырнаçмалăх клуб лартма шутлаç.

Подписчиксем шучĕ 9 хут ӳснĕ

1931 çулта Елĕк районне мĕн пурĕ те 1000 экземпляр йăхăн çеç тĕрлĕрен хăçат-журнал пырса тăнă. Районри нихăш йăлсовечĕм те телефон пулман, радиоточăкăсем те сахал пулнă.

Унтанпа районра пысăк улшăну пуччĕ. Халĕ Елĕк районне „Чăваш Коммуне" 1047 экземпляр, „Красная Чувашия"—602, „Колхозник йăлавĕ"—850, „Çамрăк боль-шевик"—357, „Пионер сасси"—2240 экземпляр тата центрта тухакан хăçат-журналсем 2 пин экземпляр йăхăн пырса тăраççĕ. Çапла вара хăçат-журнал сарас ĕç 8 çул хушшинче 9 хута йăхăн ӳснĕ.

8 çул хушшинче районти 32 йăлсовечĕм телефон кӳртнĕ, районти организацисенче пуре 50 телефон ĕçлет. Район радио йĕнене те пысăк ӳсĕм турĕ Пайанки куна районра 330 радиоточăк ĕçлет.

В. Иефимов.

Турăсăрсен йăвейкисене организацилеççĕ

Йулашки вăхăтра Тăвай районĕнче чылай çĕрте Вăрçала Турăсăрсен Союзĕн йăвейкисене организацилерĕç.

Акă, Чӳкçурминчи комсомол организацин пуçарăнипе 15 çынтан турăсăрсен йăвейки йĕркелерĕç. Члена кĕрес текенсем тата пур. Виçĕ çынтан бюро тата виçĕ çынтан ревизи комиççи суйласа хăварчĕç.

Çĕнĕ Пуйанкассинче те турăсăрсен йăвейкине организацилерĕç. Кружокра хăш 30 çын. Вĕсенчен çурри ытла 40 çултан иртнĕ колхозниксем. А. Неофидов семйи пĕтĕмĕшлех турăсăрсен йăвейкине члена кĕчĕ.

Çавăн пекех Вăтайăлĕнче те 15 çынран турăсăрсен йăвейкине организацилерĕç.

А. Пикишкин.

Кашни вĕренекен хăçат çырăнса илет

Шупашкарти колхоз кадрĕсен квалификацине хăнăртмалли шкулта вĕренекенсем хăçат-журналсене йыратса вулаççĕ. Февраль уйăхĕнче вĕсем 60 экземпляр хăçат çырăнса илнĕ. „Красная Чувашия"—22 экземпляр, „Чăваш Коммунĕ"—15, „Колхозник Йăлавĕ"—13, ытти хăçатсене—10 экземпляр çырăннă. Хăçатсем сарас тĕлĕшпе Разина йăлтах тăрăшса ĕçлет.

А. Гаврилов.
Б. Григорйев.

Драмкружок лайăх ĕçлет

ИШЛЕЙ. Йăмăйкаски йăлсовете-не керекен „Боль-шевик" колхоз çумĕнчи драмкружок виççĕмĕш çул ĕçлет ĕнтĕ. Лайăх ĕçленĕпех ирттерĕ çулта Хыркассинчи пионертел правленийĕ драмкружока 80 тенкĕ уйăса-парса премилеç. Драмкружока Гавриловна Евгеце йулташсем йĕртсе пыраççĕ.

Кружок кăсал та иртнĕ çулти пекех лайăх ĕçлет. Колхоз кăçал çĕнĕ клуб лартрĕ. Халĕ драмкружок членĕсем кашни ернерех çĕнĕ клубра спектакльсем лартаççĕ. Колхоз çумĕнче шавлă оркестр ĕçлет.

И. Павлов.

Ик-виçшер йĕркен

◆◆ Йăманакри „Хĕрлĕ Сормова" колхозра (Трак р.) çамрăксем физкультурă-кружокне организацилерĕç. Колхоз кружок членĕсене не 10 мăшăр йĕтĕр илес пачĕ.

М. Иванов

◆◆ Шупашкарти педрабфак çумĕнче организацинĕнче фотокружокра 23 студент тăрăç. Кружокăн 4 аппарат пур, заняти-сем ернере пĕр хут пулса пыраççĕ. Кружок членĕсем сăн ӳкерме вĕренсе çитеççĕ ĕнтĕ. Уйрăмах Майорскин, Аверьяновăн, Хохлова студентсем лайăх ӳкереççĕ.

Ан. Иванов.

◆◆ „Тивĕш" колхозри (Ишлей районĕ) çамрăксем автомобиль ĕçне вĕренмели кружок организацине рĕç. Кружока 25 çын çыраннă. Заняти-сене колхоз шоферĕ Ф. Иванов иртерет.

Л. Петров.

◆◆ ПСК(б)П Хĕрлĕ Чутай районĕ йăнăварĕн 23-мĕшĕнче тĕне хирĕç вĕренмели 10 кунлăх курс уçрĕ. Курсра 20 çын вĕренет, вĕсенчен саккăрĕшĕ—вулав çурт пуслăхĕсем.

Й. Самарин.

Васкамасăр ĕçлекен Иванов

Йĕпреç районĕнчи Çĕнĕ Чураери почтă уйрăмĕн начальникĕ Иванов почтаçăпсенене пухса канашлусем туса иртермест, вĕсене пулăшмаст, партине совет организацисеме тачăн сыхăнса ĕçлемест. Çавăн пек ĕçленине те ĕнтĕ почтă уйрăмĕ хăçат-журнал сарас плана пурнăçласа пыраççĕ, мăн пурĕ те 855 экземпляр кăна сарнă. Уйрăмăнах хамăран республикăра тухакан хăçатсене сарассине йулса пырать. „Чăваш Коммунĕ" хăçата 88 экземпляр, „Красная Чувашия"—46, „Колхозник йăлавĕ"—190, „Çамрăк боль-шевик"—32, районти „Колхозпурнăçĕ" хăçата 161 экземпляр кăна сарнă. „Пире райсобуэлнитерен хăçат-журнал сарассине нимĕне план та паман, çавăнпа та ĕçлеме васкасăк каймастпăр-тет Иванов. Савкари Коновалов почтальйон хăçат журнал сарассине вуçех те ĕçлемест. Вăл çăрекенĕ икĕ йалти 130 хуçалăхран 61 хуçалăхĕ çеç хăçат илсе тăраççĕ. Сывăннă хăçат-журналсене подписчиксем патне вăхăтра сит-рессинчен тăрăшмасăр, тепĕр чухне тата хăш пĕр номĕрсене пачах та памасăр. Çавăн пекех Çĕпĕклĕри Сергейев почтальйон та хăçат-журнал сарассипе начар ĕçлет.

Мих. Йаковлев.

Оборонă ĕçне вĕренеççĕ

Рабочисемпе Хресченсен Хĕрлĕ Çарĕн уйăнăç сывăхăнă май, Чăваш-сен йăлхуçалăх институтĕнчи профессорсемпе преподаватель-сем оборонă ĕçне тимлĕн вĕренме тытăнчĕç. Халĕ вĕсем Ворошилов пек ĕлĕ перекенсен значокĕн нормине параççĕ.

Хĕрлĕ Çар кунĕ тĕлне кашни йăх оборонă значокĕнилессишĕн тăрашаççĕ.

В. Иванов.

Курорта кайса килнине савăнатăп

Епĕ 1936 çултанпа вар-хырăн ыратнине антраса пурăнтăм. Ăçта кайса мĕне сывалас тесе пурă иаттăм. Кăçал мана Ессентуки курортне сывалма йăвĕç. Курортре пурăннине нихăçан та манас çук. Совет правительстви ĕççынисем валăн çав тери лайăх курорт туса пана. Чирлисене авăн пăхаççĕ.

Курортта кайăвчен вилетпех пуç, тесе шутлатăм. Халĕ ĕнтĕ, курорта кайса килнĕ хыççăн, манăн нимĕн те ыратмасть. Спасибă Совет правительствине Сталин йул таша ĕççынисен сывлăхĕшĕн тăрăшнăшăн!

Н. Матвейев.

Студентсем канмали çурта кайаççĕ

Улатăрти Транспорт вĕренӳ комбинатĕнчи студентсем вĕренӳ сулĕн пĕрремĕш çурçуллăхне йăнăçлăн вĕçлерĕç. Студентсенчен чи лайăх вĕренсе пыракансем В. Кручков, Будков, Миронов, Рыбин йулташсем. Вĕсем хăйсен пĕлӳĕсене чылай вăйлăн çĕкленĕç.

Профком хĕллехи каникул вăхăтĕнче вĕренӳре малта пынă студентсене канмали çурта йама 44 путĕвка илнĕ.

А. Иванов.

Шашкăпа, шахмăт турнирне хатĕрленетпĕр

Шупашкарти Йуридический шкулта вĕренекен студентсем шашкăпа шахмăт кружокĕ пĕрремĕш тур туса иртерĕç. Шашка турнирĕнче 16 студент, шахмăтпа—10 студент выльăрĕç. Турнира шашкăпа Йефремов С., Кораков Г., Кузьмин И; шахмăтпа—Йефремов С., Ионов йулташсем малти вырăнсене йышăнчĕç.

Хальхи вăхăтра хулара пулса иртекен шашкăпа шахмăт турнирне хатĕрленетпĕр.

С. Йефремов.

Колхоз руководствине улăштарнă

„Чăваш Коммунĕ" хаçатăн 1938 çулти 14-мĕш номĕрĕнче „Партлинĕ-политикăна ĕçе вăйлатмалăн" йăтăлă заметкăпа Шурăкăсси колхозăн (Шăхасан районĕ) хуçалăхĕнчи пысăк ситменлĕхсем синчен сăмăхлăнчĕ.

Вăл колхоз ĕçне, тĕнчен тĕрĕслĕхĕ хыçăн, унта ĕçтерçĕ-пăраканăçĕсене тăшмансем кĕрсе çӳрени пумай сăтăрла ĕçсем тунă пăлăнчĕ.

Колхоз председателĕ Иеремейев Канашăпа завхозăн ĕçленĕ ӳсĕк 1500 тенкĕлĕх растрата туса сулăпа айăпланă. Вăл „пуслăх" пулса колхозăн ответлă ĕççине вăйлах хăй пек сыпсине тăрата тухнă. 1-мĕш бригадăн бригадирĕ Григорйев — уçламăш-мăвăл. 1935 çулта начăр ĕçленĕшĕн бригадирăн хăтăрăскер; 3-мĕш бригадăн бригадирĕ Семйонов И. —кĕрпе арман хуçи, реввыдущиччен хутăр çĕре сиччĕ пурăнă.

Çак тăшманла етемсем колхозра мухтăм сăтăрла ĕçсем туса пынă. Пайăн куна колхозра 48 лав сĕлĕк сапса пĕтермен. Колхозниксене ĕскувлесем тăрăх тăрă валеççĕ паман. Авăн сапаски кайа йулни „пуслăхсем" ĕçе йăрйăх чăсса пыманнисем кланĕ.

Бригадирсем те Иеремейев пекех ĕçлесе пынă. Григорйев бригадăн колхозниксенчен машкăланă, ĕç дисциплинине нăсна. Çав вăхăтрах Григорйев хăй ула та тухмасть. Ĕçсене шута илме ăрăмне хушнă. Колхозниксен ĕскувçĕсене сухата пĕтернĕ.

Халь колхозра суракинче хатĕрленессине ĕçсем пит йăнăх пыраççĕ. Вăрлăхсем тасатăнăн, удобренисем пухман, лашасем начар.

Колхозниксен пухăвĕ халь айăпала çынсене ответлă ĕçсенчен кăларчĕ. Çĕнĕ председатель сулăлаç.

Соколов.

СУД

Халăх ташманĕсене тивĕçлипе айăпларĕç

Чăваш АССР Çĕрĕç Халăх Комиссариатĕнче ĕçлесе пурăннă халăх тăшманĕсен тымарĕ Елĕк райĕрĕçĕ пайĕнче те пулнă.

Елĕк районĕнчи çĕрĕç пайĕн пуçлăхĕ пулса ĕçленĕ халăх тăшманĕ А. Фомин социалăмăла йăлхуçалăхĕнче сăтăрла ĕçсем туса пурăннă. Вăл Кивĕ Матăкри таварăл сысна фермин пуçлăхĕ пулса ĕçленĕ Григорйев троцкиса хӳтĕленĕ. Ана 1936 çулта выйăх-чĕрлĕх ĕçĕнчи маçтăрсен Пĕтĕм Союзри канашлăнăвĕ йăлтавăл документсем туса панă. Фермăра пысăк тухăçлă ăратлă сысносем пулнă. Ку сыснасене ытти колхозсене ĕрчетме сутас вырăнне, халăх тăшманĕсем—Михопаркин, Павлов, Фомин фермăна салатас шутпа, йĕнĕ хакна хăйсемех илсе пĕтерĕç. Çапла, майпа пысăк тухăçлă таварăл сысна фермине салатса йанă. Çавнашкалах ытти колхозсене те чылай сăтăрла ĕçсем туй. (Йанкурас, Шарăпкă йăлсовечĕсене кĕрекен Иĕлйанушкăн, Татмăш колхозсем).

ЧАССР Аслă Судăн Специальнăй Коллегийĕ ӳçă ларура çак ĕçе пăхса тухрĕ. Айăпланакансем Фоминпа Григорйев хăйсен сăтăрла ĕçсенĕпе тунăпаçĕç.

Суд халăх тăшманĕсене Филипповна Григорйева Уголовлă Кодексăн 58—7-мĕш, 58—11-мĕш статйисемпе айăпласа, 15-шер суда хупмала приговор йышăнчĕ. Ку приговора халăхсем ырлараç.

Т. Рйабчиков.

Пулни-иртнисем

Учительницăна вĕлерĕç. Йăнăрăн 25-мĕшĕнче Аттăр йăлĕнче (Улатăр районĕ) пуçламăш шкулта вĕрентекен учительницăна—18 çулăн Мăрийа Иванovна Долгова-на персе вĕлерĕç. Долгова 1919 çулта Кувакилă районĕнчи Кладбищи йăлĕнче, чухăн хресчен семйинче çуралнă. Ана вĕлерекенĕ Долгополăнăри хими завочĕн склад пуçлăхĕ пулса ĕçлекен Валентин Иванович Хнырев пулнă.

Хнырева арăслесе суда панă. Ана Уголовнăй Кодексăн 136-мĕшпе 182-мĕш статйисем тăрăх айăпласçĕç.

ТӲРЛЕТНИ

„Чăваш Коммунĕ" ĕнерхи номĕрĕнче йăнăш вырăнсем-кайнă пирки, ЧАССР Тĕпĕстăвкомĕ Сывлăха Сыхлăх Халăх Комиссарĕ пирки йышăннă постановлени айне алпуснине çапла вуламала: „Чăваш АСС Республикăн Ĕçтăвкан Тĕп Комитет председателĕ .."

Умстайăра (3-мĕш абзац) 1928 çул тенине 1938 çул тесе вуламала.

Ответлă редактор заместитель
И. П. ПАВЛОВ—ПИНЕР.

Аслăлăх пайĕ

Планетăсем тата çанталăк

ЫЙТУ. Çĕр çинчен ытти планетăсем, сăтăрсем патне мĕне çăмăл майпа вĕçме пулать?

Вăрнар р., Шĕнер йалĕ. Куликов В. С.

ОТВЕТ. Планетăсем патне çитес пулсан, темиçе çĕр мĕлйун километр сывлăшçăн вырăнпа каймалă. Сывлăшçăр çĕрте çӳреме пултаракан хатĕре хальхи техникăтума пултарать. Çакăн йышши хатĕре ракета теççĕ. Ракета вĕçнĕ чухне хăсăлана пĕрмай тĕрлĕ йапаласем ыйтăнтарса пырать. Çак йапаласене хăсăлана ыйтăнтарнă чухне, ракета хăй малалла кайăт. Халĕ ракетăсене пĕчĕкĕ анчах тăваççĕ. Планетăсем çинелле вĕçмелĕ ракетăсене питĕ пысăк тумала пулать. Тĕрле ракетăсемпе планетăсем сине кайса килме май килмелĕн çинчен чапăл вĕренӳçĕ Циолковский питĕ нумай сыриç. Вăл планетăсем сине маймăлăн ракетăсем мĕн пысăкĕшĕ пулмалли, мĕнле йапаласене мĕн чухлĕ илмелине, планетăсем сине ракетăсемпе мĕçе çулта çитме май килнине пĕтĕмпех шутласа панă.

Çăтăрсем çĕртен питĕ инçетре тăнă пирки вĕсем патне çитмелĕн çинчен халĕ шухăшламăлă те çук. Планетăсем патне пĕр икĕ çулта çитме пултаракан ракетă сывăхри çăтăрсем патне çĕр пин çул иртсен тин çитме пултарать. Çавăнпа халĕ çăтăрсем патне çитесси çинчен техникăра та мăйту пăртмăççĕ. Планетăсем çинелле вĕçесси те малашне пулас ĕç, анчах кун çинчен техникăра чылай тĕплĕ тунă ĕçсем пур. Ку ĕçе çак ĕмĕрте пурнăçа кĕртессине шанма пулать. Ракетăсем сывлăшçăсăр çĕрте мĕнле вĕçме пултарнине лайăх ăнланас тесен, Циолковский кĕнекисене тупса вуламала, çакăн çинчелех тата Перельманăн та кĕнеке пур. Перельман хăйĕн кĕнекине анланма çăмăл туса сырнă.

ЫЙТУ. Çанталăк пăсăлассине малтанах мĕнле пĕлмелеç?

Ыйтаканни çавах.

ОТВЕТ. Çанталăка пĕрмай çăнаса çыпăçнă пираккан метеорологи станцисем пур. Çак станцисенче вырăнти температурăпа атмосферă пусни, сил вăйне, ăçтан вĕрнине пурне те вĕçсе çырăççĕ, унтан тата центрти метеорологи станцине пĕлтересçĕç. Вырăнти метеорологи станцисем картăсене-пĕрлаштерсе центрти станци метеорологи картăсене туса пыраç. Сăмахран, пĕр-пĕр вырăнта çăмăрла çанталăк пулать. Савна центрти метеорологи станци картă çинче палăл туса хурать. Тепĕр кунне те вырăнти станцисенчен çайталăк. мĕнле тăнине пĕлсе картă çине пылăл тусан, çăмăрла çанталăк ăçталă кусинне пĕлме пулать. Вара малашнисăн кунсенче çак çăмăрла çанталăк ăçталă кусса пынине лайăхах пĕлме май килет. Сăкăр пек туса пырса центрти метеорологи станцисем хăш тĕлте мĕнле çанталăк пулассине пĕр ик-виçĕ куна йăхăн малтан пĕлме пултараççĕ. Пирĕн Союзра метеорологи станцисем питĕ нумай, çурçĕрти пăрăл тинĕс утравĕсенче те тĕрлĕ метеорологи станцисем ĕçлеççĕ.

Центрти метеорологинлĕ картăсем тăрăх çурçĕртен сивĕ сывлăш хăпăнеле пынине сăнаса пырса, вăл хăçан хăш тĕлле çитсе, çанталăка сивĕтессине тĕпĕлме май килет.

Çапла центрти метеорологи станцисем ăçта мĕнле çанталăк пулассине малтанах калама пултараççĕ.

Полюс сути

ЫЙТУ. Кăçал январĕн 17-мĕш кунĕнче кăсăнне хĕвеллăхăра çутă чăкăр йышăнса пăхнă. Вара пысăк лаптăн пуçăлланса пынă. Унтан вăрăм çутă йĕр пуласа хĕвеланăç йĕнеле сарăлнă. Çав мĕнле çутă пулать?

Вăрнар р-нĕ. Шĕнер йалĕ. Порфирйев В.

Ответ. Çакăн синчен ыйтусем нумай çĕртен килчĕç. Çак çутă пирĕн вырăнта çăмăрла пулать. Ана полюс çутăлни (полярное сияние) теççĕ. Вăл çĕрĕн полюсĕсен сывăхĕнче час-часах пулать, çавăнпа та ăна çăпла йăт панă. Пирĕн çĕршыв çурçĕрти полюсран 3.5 пин километра яхăн инçетре тăрать. Çакăн пирки пирĕн патăрта полюс çутăлнине вăл питĕ вăйлă пулсан анчах курма пулать. Совет Союзăн полярăлă ушкă таврашĕпчи вырăнсенче, çурçĕрти пăрăл тинĕс хĕррине полюс çутăлнине час-часах çăнама май килет.

Полюс çутисем тĕслĕрен пулаççĕ: хăш чухне симĕс-кăвак тĕслĕ, хăш чухне улпăт-пăртă, хĕрлĕ ĕç-сарă тĕслесе пулаççĕ. Хăш чухне тата полюс сути пĕр минут иртичех тĕслĕ темле те улшăнтарса илет, асамат кĕперри тĕсĕсене пурне те кăтартса илет. Пуринчен ытла полюс сути кăвак тĕслĕ пулать, çавăнпа та ăна хăш çĕрте „кăвак хуппи" теççĕ.

Полюс сути сиçĕм пекех электромагнитлă хумсемпе килет. Вăл электрипе вăйăннăн пулнине акă мĕнле пĕлме май пур. Компас текен хатĕрĕн йĕппи пĕр вĕçĕне пĕр май çурçĕр йĕнеле. кăтартат. Анчах компас сывăхĕнчен ĕлĕкрех-ракетăсем пуçĕ кайăк чухне унăн йĕппи вĕçне çурçĕр йĕнчен çурă йĕнеле куçараç, йĕн хускама чăтăнат. Çакăн пекех полюс сути пулнă чухне те компас йĕппи хускалат. Çакăнтан полюс сути электромагнитлă явăлăçĕсемпе сыхăнулă пулнине ӳкратпăр. Полюс сути пулнă чухне хуç тĕ хăçан та магнит йĕппи хускалнă пирки, ваì вăхăтра çĕрĕн магнитлăхĕ хумханат, магнитлă тăвăл пулат, тесçĕ. Çапла тепĕр ĕнтĕн полюс сути çĕрĕн магнитлă тăвăлĕсемпе сыхăнулă пулат.

Ф. Кузьмин.

Хоккей

„Спартак"—„Темп"

2:2

Йăнăварĕн 30-мĕшĕнче „Спартак" обществин катокĕ çинче „Спартак"-II—„Темп"-I команднисем хăшпĕр хоккей вăйăн пуласа иртрĕç.

„Спартак" обществин командин дисциплинăлă тата йĕркеле пыраçĕ. „Темп" командине илсен, вăл вăйăра дисциплинăсăр пулни, хулиганланни палăрчĕ. Пĕрремĕш таймăк икĕ хут асăрхаттарăм хыççăн, Платонова вăйăран кăларса янăç.

Вăйă никама та çĕнтереймесĕр 2:2 шутпа пĕтрĕ.

С. Воробйов.

„Чăваш коммунĕ" сырăнса пынăран хăнсем: 12 уйăхе—30 т., 6 уйăхе—15 т., 3 уйăхе—7 т. 50 пус, 1 уйăхе—2 т. 50 пус. Хăçăрăйăсене кайăла памаççĕ.

Упшеймеченный Чувашгиздатăн № 57. Гор. Чебоксары, Типография № 1. Чувашполиграфтреста. Заказ № 2. Тираж 14.500 53—82 п. л. 1—1.